

BIBLIOTECA ...
... MINERVEI

ARTUR GOROVEI

DATINELE
NOASTRE

La naștere

N°. 33
30 BANI

Numere apărute din Biblioteca „Minervei“

1. M. Sadoveanu. — Dudaia Margareta.
2. L. Andreiew. — Guvernatorul
3. » » Nuvele.
4. Prosper Mérimée. — Carmen.
5. M. Eminescu. — Proza literară.
6. T. Robeanu. — Poezii postume.
7. Alphonse Daudet. — Scrisori din moara mea.
8. Teodor Vârnav. — Istoria vieții mele.
9. Ioan Slavici. — Spiru Călin.
10. I. Rössignon. — În Livada.
- 11-12. I. N. Potapenko. — În slujba adevărată.
13. N. N. Beldiceanu. — Cea dintăiu iubire.
14. Karl Emil Franzos. — Vrăjitoarea.
15. C. Negruzzi. — Traduceri în proză.
- 16—17. N. V. Gogol. — Taras Bulba Vol I și II.
18. Al. G. Doinaru. — Calugărul Gherasim.
19. I. Slavici. — Din valurile vieții.
20. Camille Flammarion. — Visuri instelate.
21. Ivan Turgheniev. — Povestiri vânătoarești.
22. R. Festeticz. — Țărmuri bizare.
23. Grazia Deledda. — Valurile vieții.
24. Mumuleanu, Hrisoverghi, Cuciureanu. — Scrieri alese.
25. H. S. Olcott. — Catechismul Bisericei Buddhiste de Miază-zi.
26. Alphonse Daudet. — Niverneza.
27. Louis Jacolliot. — În țara Fachirilor.
- 28—29. Prosper Mérimée. — Colomba Vol. I și II.
30. D-r Andrei Iliescu-Lespezi. — Casătoria față de știință.
31. O. Pursch. — Maeștrii muzicanți.
32. Fridjof Nansen. Spre Pol.
33. Artur Gorovei. — Datinele noastre la naștere.

BIBLIOTECA „MINERVEI“

No. 33.

ARTUR GORQUEI

Datinele noastre la naștere

BUCUREȘTI

«MINERVA», Institut de Arte
Grafice și Editură, B-dul Aca-
demiei, 3. — Edgar Quinet, 4.
1909

EDITURA INSTITUTULUI DE ARTE GRAFICE MINERVA

REPRODUCEREA OPRITĂ.

Mulți spun că neamul nostru românesc este împărțit în două clase, dacă nu dușmane, dar măcar cu totul străine una de alta, așa de străine, ca și cum ar fi două popoare deosebite : lumea dela țară și cea dela orașe.

Mulți spun aceste vorbe numai pentru că le-au auzit dela alții ; dar prea puțini sunt convinși că ceea ce spun, este așa. Lumea e făcută mai mult din oameni cărora le vine la îndemână să primească de-a gata orice opinii, ori-cât de îndrăznețe, și să se facă propovăduitorii unor teorii pe care le-au combătut eri, cu toată înverșunarea, și pe care le susțin astăzi, pentru că sunt la modă.

Realitatea este aceasta : între lumea din sate și cea din orașe nu-i nimic comun. Aceste două popoare gândesc deosebit, trăiesc fiecare altfel de viață, și are fiecare altfel de aspirații.

Pentru cei cari cunosc viața poporului

nostru, aceasta este o axiomă; iar studiul datinelor noastre, este singurul izvor din care se poate căpăta această convingere.

După o zicere banală, trei evenimente mari se întâmplă în viața fiecărui om: nașterea, nunta și moartea.

De nașterea lui, omul nu-i vinovat întru nimica, și nici nu știe când se naște; despre moarte, nu știm dacă știe, așa că nașterea și moartea sunt evenimente care privesc, drept vorbind, pe alții, nu pe acel cu pricina, pentru care în adevăr aceste sunt niște «taine». Mulți sunt iarăși cari nu cunosc evenimentul mijlociu, adică nunta, în cât vorba cu «evenimentele mari», este o «vorbă mare», pe care oricine o cunoaște, toți o spunem foarte grav, în ocazii solemne, dar puțini ne dam seamă că-i o vorbă de clacă.

Cu toate acestea de naștere, de nuntă și de moarte sunt legate atâtea obiceiuri, în viața satelor, obiceiuri necunoscute celor de la târguri, încât cunoscându-le, ne putem da seamă cam de unde purcede deosebirea de care pomenim cu toții.

Cunoscând obiceiurile acestea, vom pa-

trunde taina : vom vedea ce gândește, ce crede și cum trăiește poporul nostru, și atunci amintindu-ne ce legi i-am făurit, ce viață artificială și protivnică firei lui i-am croit și l-am silit s'o ducă, vom rămânea pe gânduri, cuprinși de mirare că între sate și orașe este numai deosebire iar nu și dușmănie de mărte.

În trei cărțicele deosebite vom descrie datinele noastre la naștere, la nuntă și la înmormântare.

Materialul acesta este foarte bogat, și cadrul restrâns al volumelor din această colecțiune nu ne va îngădui să vorbim pe larg precum s'ar cuveni, despre niște lucruri așa de însemnate. Cu toate acestea vom căuta să alegem, din mulțimea faptelor, pe acele mai caracteristice, rămânînd ca acei cari ar prinde dragoste de folklorul nostru, să se adîncească în studiul lucrărilor speciale, dintre care cele mai de seamă sunt acele ale regretatului Sim. Fl. Marian, de care ne-am călăuzit în această lucrare, reproducînd, de multe ori, bucăți întregi, cari ar fi pierdut din valoare dacă le-am fi trunchiat.

Bine înțeles că nu în toate satele noastre

obiceiurile sunt la fel. Ba, vor fi și locuri de acele în care, din pricina sărăciei, nu se mai practică nici unul din datinele de care vom vorbi. Este, însă, în afară de orice îndoială, că în vremurile vechi, aceste datine reconstituite din rămășițele aflate astăzi în toate părțile locuite de români, erau generale. Și avem dreptul să credem că ele erau urmate, cu sfințenie, nu numai de țărânimc, ci și de clasa boerească, pentrucă într'o vreme nu era mai nici o deosebire, în privința datinelor, între aceste două clase, între care, cu cât se scurge vremea, cu atât se adâncește și prăpastia care le desparte.

Prăpastia aceasta, ne este dat nouă, celor de astăzi, cari simțim și cugetăm românește, să o facem să dispară.

Dar, pentru a nu cădea în greșala tuturor reformatoților noștri, cari au lucrat pe ni-meritele, și din pricina cărora am ajuns în halul de astăzi, se impune să cunoaștem ve-chile noastre credinți, pentru a ști ce fel de instituții se cuvin poporului nostru, dacă voim să ajungem, vreodată, idealul pe care mulți îl urmăresc: un neam mare și fericit.

DATINELE NOASTRE LA NAȘTERE

În orașul X, — și prin X se înțelege oricare oraș din România, fără deosebire — la biserica sfântului cutare, se celebrează, cu mult alaiu, căsătoria domnișoarei A. cu domnul B. Tinerii sunt felicități, cu căldură, de rude și de prieteni, care petrec apoi cu lăutari, cu mâncare și cu băutură. Lumea se împărstie veselă, iar pentru tineri, care au fost și ei veseli până atuncea, începe un traiu de grije și de chin: frica de a avea copii.

Dintr'o mie de fete care se mărită, cu greu s'ar găsi una care să dorească a avea un copil. Evirea ființelor acestora pe lume este un prilej de supărări, de nopți nedormite, de blăstămuri și adese ori de încărcarea sufletului cu crime, din care unele rămân pe veci necunoscute.

Din această pricină s'a născut, în oraș, o meserie specială, foarte rentabilă, adică nimicitorii vieții pruncilor. Moașe foarte iscusite și mai cu seamă doctori foarte mult căutați, trimet în fiecare zi, în lumea îngerilor, sumedenie de ființi nevinovate, ale căror ochi nici n'au apucat a vedeà lumina zilei.

Altfel se petrec lucrurile în lumea satelor.

Aici însurăteilor nu li-i groază de copii; ci, din potrivă, este o rușine, este o nenorocire pentru casa în care femeea-i *stearpa*. Bărbatul își mustră nevasta care-i *stârpitură*, pentru că el se ține de zicătoarea bătrânească: «*mulțimea copiilor, bucuria românului.*» Iar nevasta, care știe să cânte Dorul Româncei:

De-ar vrea bunul Dumnezeu
Să-mi asculte dorul meu!
De-aș avea un copilăș,
Dragul mamei îngerăș!

nu știe ce-ar mai face când simte că dorul nu i se poate împlini.

Și, ca să aibă un copil, se sfătuește cu toată lumea, și fiecare o învață fel de fel de leacuri. Mă-sa, ori soacră-sa, o îndeamnă sa

aibă credința în Dumnezeu, dela care toate purced în lume, și o învață cum să-l roage. Platește sărindare, acatiste și leturghii; ține posturile; face lumânări lungi câtu-i și ea de naltă, și le aprinde la icoana Maicei Domnului; ba colindă pân'și mănăstirile și bisericile unde sunt icoane făcătoare de minuni.

Dacă posturile și rugăciunile nu-i ajută, atunci urmează sfaturile femeilor mai în vârstă, care-i spun cum să fiarbă trandafir ori liliac alb în vin, și să-i bea zama amestecată cu miere curată de albine; ori să fiarbă în rachiu nouă fire de usturoiu, să le lese nouă zile la căldură și a zecea zi să înceapă a bea cu socoteală, ca să-i ajungă băutura nouă zile. Babele mai iscusite, îi șoptesc în taină cum să beie sămânța de epure, ori să se scalde în apă fiartă cu feluri de burueni și flori mirositoare, precum 'crăpusnicul, hemeiul și romănița.

Dacă nici cu acestea nu iese la vre-un capăt, atunci încep vrăjile. Femeea începe să devie vicleană. Cumpără pe pălimarul bisericeii, care pune sub sfânta masă din altar

o cordică pe care i-o dă ea, și o lasă să steie acolo până când slujește preotul douăsprezece leturghii, în care o pomenește și pe dânsa, și apoi se încinge cu acea cordică, și o poartă până ce purcede grea.

La urmă, când și-a pierdut orice nădejde, aleargă la descântătoare, ca să-i descante.

Și ce este un descântec?

Poporul crede în existența unei puteri supranaturale, pricinuitoare a tot răul de pe pământ, după cum Dumnezeu este izvorul binelui. Această putere, își închipuiește el că o posedă *Diavolul*, care, pentru a neliniști pe oameni, pentru a li amări traiul, se amestecă în toate actele vieții lor, și-i contrazice.

Din pricina Diavolului, cred unele femei, că nu pot naște copii, pentrucă li-or fi dând anumite boale.

Boala cea mai cunoscută, din pricina căreia se crede că unele femei sunt sterpe, este *Matriciul*, cunoscută la românii din Ardeal și sub numele de *zgârc* sau *cârcel*.

Dar dacă diavolul are atâta putere, Dumnezeu nu l-a lăsat să-și facă de cap, căci a dat oamenilor leacuri, prin care să nimi-

cească puterea Diavolului, și babele descântătoare știu *descân-tece* cu care alungă pe Necuratul din trupul femeii, și astfel dispărând origina răului, în curând i se împlinește dorul.

De curiozitate vom arăta cum se descântă *de matrice*, pentru a se vedea cât de primitivă și de simplă este credința în descân-tece.

Intr'o Luni dimineața, până a nu răsări soarele, femeia presupusă bolnavă de mătrice, se duce la babă, care suflând asupra unui pahar cu Țachiu, sau cu vin, sau chiar cu borș proaspăt, zice următoarele cuvinte:

Stăi mătriciu !
 Nu hui,
 Nu pocni,
 Prin oase nu te porni !
 Mătriciu prin sete,
 Mătriciu prin foame,
 Mătriciu prin deochi,
 Mătriciu prin osteneală,
 Mătriciu prin spaimă,
 Mătriciu prin neodihnă,
 Mătriciu de 99 de feluri,
 Mătriciu de 99 de soiuri,
 Ieși de unde ești :

Din piept,
De sub piept,
Din inimă,
De sub inimă,
Din șele,
De sub șele,
Din brațe,
Din toate încheeturile,
Și din toate ciolanele!
Că tu de nu-i ieși,
Cu 99 de coase te-oiu cosi,
Din trup și din toate oasele
Te-oiu porni.
Cu 99 de seceri te-oiu seceră,
Din trup și din toate încheeturile
Te-oiu lua
Și'n Marea-neagră te-oiu mână,
Și-acolo te-oiu așeză,
Acolo-i sta,
Acolo-i bea,
Acolo-i mîncă,
Și pe X. în pace îi lăsă.
X. să rămăe curată
Și luminată
Ca D-zeu, când a făcut-o,
Ca maică-sa, când a născut-o,
Ca argintul strecurat,
Cum e de D-zeu lăsat,
Ca soarele pe senin,
In vecii vecilor, amin!

Rachiul acesta, astfel descântat, se dă femeii să-l guste, de trei ori, pe nemâncate.

Lucrul e foarte simplu, și poporul e așa de naiv să creadă că puternicul Diavol se teme de amenințările unei babe, și își pă-răsește victima, care numai prin aceasta se însănătoșește.

Dar, dacă nu ar fi naivitate, nu ar putea fi nici credință în descân-tece!

*

În sfârșit a dat Dumnezeu bucurie în casa creștinului, a binecuvântat pântece-le nevestei, care în curând va naște un copil.

Oare ce va fi: băiat ori fată?

Cine poate să-i spuie? Babele, care știu și toaca în cer, asta n'o pot spune. Femeia însărcinată ar putea să ghicească. Dacă poartă mai greu, va fi băiat, și va fi fată, dacă poartă mai ușor. În Ardeal au un semn: când isprăvește de țesut pânza, femeia trimete pe un copil cu ochii închiși, călare pe fușteii rășboiului, să iasă în ulița satului, și acolo să deschidă ochii. Dacă va vedea întâi bărbat, femeia va naște băiat, de va vedea femeie, va naște fată.

Orice ar fi să nască, pe dânsa o îngrijește un singur lucru : să nu piardă, și să nască copilul viu. Frica aceasta, și necunoștința regulilor de igienă, precum și neputința de a urmări aceste reguli, când ar putea să le cunoască oricât de bine, au îmbogățit mintea sătencelor noastre cu o mulțime de superstiții, de credințe zădarnice, de care se țin cu sfințenie, și astfel fiecare manifestare a vieții este legată de o regulă, de o lege, care trebuie urmată fără șovăire.

Unele din aceste superstiții au oarecare legătură cu multe precepte de igienă, ceea ce înlesnește explicarea lor firească ; altele, însă, nu au nici o explicare logică, și origina lor se pierde în niște timpuri și în niște practici astăzi încă necunoscute.

Dacă unei femei însărcinate nu-i este îngăduit să desculțe pe cineva, căci nu va putea naște până ce acela pe care l'a desculțat nu-i va da apă din opincă sau din cismă, explicația acestei superstiții are un fond de igienă : femeia însărcinată nu trebuie să facă eforturi, și a trage cismele unui bărbat, de multe ori poate fi o cauză de

avort. Cum s'ar putea explică, însă, altă superstiție: Să nu dea nimăruî apă, căci nu va putea naște până ce acela nu-i va da să bea din pumni!

Oricum s'ar explica superstițiile, și rămăie chiar în veci neexplicate, ele fac parte din viața intimă a neamului nostru, și e bine să le cunoaștem, căci numai prin cunoașterea lor ne putem explica unele acte care ar părea că nu au nici o noimă.

Cum am spus, fiecare clipă din viața unei femei însărcinate este în legătură cu o superstiție, de care nu trebuie să se îndepărteze, pentru a nu i se întâmpla ceva rău copilului care trebuie să se nască.

Când se gătește, dimineața, femeea însărcinată: să nu-și înnoade cozile, că face copilul cu limba împiedicată; să nu-și pue floare la brâu, că face copilul cu semn; de va culege surcele 'n poală, copilul va avea pete pe trup; să nu dea cu piciorul în câne, ca să nu-i fie copilul cânos la inimă, ori păros ca dulăii.

Mâncarea este lucru gingaș, care dă mult de lucru femeilor îngreunate. Să nu mă-

nânce poamne îngemănate, căci va face copii gemeni. Din măr început sa nu manânce, că face copilul cu semn, ca și când^Ń ar fi mușcat de câne; iar poame crude dacă ar mânca, poate naște fără timp. Să nu mânânce Dumineca păstăi, că-i va fi copilul tâmp, și va face fapte rele; va avea copilul limba prinsă, de va mânca femeea grea carne netăiată din frigare; va avea copilul bube numite *focuri*, și va zăcea de boala numită *aripi*, de va mânca ea borș umplut în zi de sec, ori aripi de paseri.

Cu toate acestea femeea însărcinată *trebuie* să mânânce orice, când i-ar veni poftă, și mai cu osebire, când ar vedea pe alții mân-când, pentrucă altfel ar putea să peardă. De aceea nu-i bine să intre în casa unde mănâncă cineva, iar de intră, gazdele o îndeamnă să guste din tot ce-i pe masă, pentrucă-i mare păcat să nu dai de mâncare și de băutură unei femei care pofteste. și românii din Bucovina cred că păcatu-i eu atât mai mare, cu cât femeea-i mai pofticioasa.

Se povestește despre multe nenorociri în-tâmplăte femeilor care au poftit ceva, și n'au

putut să capete îndată. Pentru a înlătura asemenea nenorociri, de multe ori bărbații sunt nevoiți să fure unele lucruri pe care nu le-ar putea dobândi altfel. De pildă o țărancă zărește în livada proprietarului niște fructe frumoase, și pofteste. Bărbatu-său se dă în vânt ca să-i poată împlini pofta. Să intre el în curtea boerului și să-i ceară un mar pentru nevastă!... Atunci îl fură. Judecătorul sever, care știe pe de rost articolele din lege, dar nu cunoaște viața poporului, îl va considera pe acest făptaș ca un pungaș de rând, și-l va condamna pentru o faptă socotită infamantă în lumea orașelor, pe când cei din sate îl vor aplauda și-l vor da ca pilda omului brav, iubitor de nevastă și de copii.

Două popoare deosebite, cu două mentalități deosebite!

Viitoarea mamă dorește ca copilul ei să fie frumos ca Făt-frumos din basme. De aceea de multe trebuie să se ferească. De va vedea un foc, sa nu se mire și să nu puie mâna pe obraz, căci copilul va avea pe față pete roșii; la mort să nu se uite, ca să nu-i fie

copilul galben ca mortul, și nici să nu privească un om șchiop, sau orb, sau cu altă meteahnă, ca să nu'i fie copilul ca acela. Iar dacă, fără voea ei, ar vedea oameni de aceștia urâcioși, să zică : «nu văd unu, ci văd doi», și nu i se va întâmpla nimic.

Dar frica cea mai mare o au femeile însărcinate, de duhurile necurate, din care cel mai groaznic este *Samca*, numit în Muntenia *Avestița*, *aripa Satanei*, iar în Bucovina *Spurcata*.

Pe când fecioara Maria era însărcinată cu Domnul nostru Isus Hristos, *Samca* a încercat s'o smintească și pe dânsa, adică s'o înspăimânte și s'o chinuiască, precum face și astăzi. Dar Arhanghelul Mihail a întâlnit-o în cale, și a luat-o la bătae cu un biciu de foc, până ce duhul cel necurat i-a făgăduit că nu se va apropia niciodată de casa ori de persoana la care se vor afla scrise numirile ei. Și *Samca* are 19 și chiar 24 de numiri, și se arată femeilor îngreunate și pruncilor sub forma tuturor animalelor; numai sub forma de oaie, vițel și porumbel nu

se arată, pentrucă acestea închipuesc nevînovația și curățenia.

Pentrucă Samca nu se apropie de casa și de persoana la care se găsesc numirile ei, în multe case sunt scrise pe pereți aceste numiri, și multe femei însărcinate și copii poartă asupra lor o cărticică manuscrisă, numită *Rugăciunea sf. Arhanghel Mihail*, pe care trebuie să o scrie numai un om bătrân, căruia Samca n'are ce-i face.

Prin unele părți ale Transilvaniei, românii cred că ar fi un duh necurat, numit *Baba Coaja*, care omoară pe copiii cei nebotezați și ascunde sufletele lor în soc, unde petrec până ce le putrezește trupul, din care pricină românii nu prea strică socul.

În Muntenia, poporul crede în alt duh necurat, *Sburatorul*, un fel de smeu, care intră noaptea pe coș în casele oamenilor, sub formă de șerpe cu pară de foc și chinuște pe femei, care din pricina asta zac de boala numită *lipitura*, de care poate scăpa prin anumit descântec.

*

Se apropie vremea ca femeia să se ușu-

reze, și ea trebuie să fie pregătită cu de toate, și cu cele trupești, și cu cele sufletești. Mai cu samă nu trebuie să uite de a merge la biserică să se spovedească și să se împărtășască.

Când simte ceasul mântuirii și începe femeia a se văicăra, bărbatul dă fuga până la moașă, care se și înfățișează cu toate socotelile ei.

Prin Transilvania, se pune lângă patul femeii o furcă de tors, un topor și o măciucă, pentru că dacă va naște fată, să traga la furcă, iar de va naște băiat, să tragă la topor sau la măciucă.

Dacă o femeie nu poate naște cu înlesnire, dacă «se chinuește», se întrebuințează fel de fel de mijloace ca să se ușureze. Pe lângă lucruri doftoricești, care pot fi de folos, se fac și practice superstițioase. Așa, în unele părți din Transilvania, moașa dă de trei ori cu piciorul în ușă, iar bărbatul sloboade pușca peste casă; alți bărbați implântă două topoare cruciș în stâlpul acoperemântului de la casă. În Bucovina îi pun sub așternut un topor, ori un cuțit. În Macedonia se crede

că dacă o femeie știe că alta are să nască, aceasta se trudește până ce vine aceea s'o stropească cu apa din gură, și s'o afume cu o bucățică din haina cu care e îmbrăcată, iar în Vlaho-Clisura e destul ca acea femeie să-și scoată veriga din deget și s'o puie la bolnavă. În Banat, se afumă în casă cu tămâie și cu smirnă, din care a ars la Crăciun ori la Paști. În Moldova și Bucovina, când femeia se trudește prea mult, se crede că i-a făcut cineva pe ursită, și se aduce o vrăjitoare care să-i desfacă.

În sfârșit a dat Dumnezeu și femeia s'a ușurat ; *a haladuit*, cum se zice prin Bucovina. Cea întâi grija a moașei este să ureze pruncului traiu bun și viață senină. În alte părți, însă, sunt obiceiuri, foarte frumoase. Așa, în Poiana Stampii, din Bucovina, cum s'a născut copilul, moașa îl rădică în sus, și de-i băiat, zice :

Acest băiat,
Ce l-am rădicat,
Să fie norocos,
Și mintos,
Și voios,
Și dragostos,

Și sănătos,
Și 'nvățat,
Și bogat,
Om de treabă,
Și luat în seamă !

Iar dacă-i fată, zice :

Această copilă
Să fie frumoasă ,
Și mintoasă,
Și voioasă,
Drăgostoasă,
Sănătoasă,
Și 'nvațată,
Și bogată.
Și femeie de treabă,
Și luată 'n seamă !

În Căndreni, moașa ridicând copilul, zice :

- Cine-i acesta ? Ori vornicul ?
- Vornicul ! (răspunde tot moașa).
- Cine-i acesta ? Ori dascălul ?
- Dascălul ! (răspunde iarăși moașa).
- Ori îi om de omenie,
Ori nu-i om de omenie ?
- Ba îi om de omenie !
Om cuminte și de treabă,
Și de toți luat în seamă ;
Om frumos, voinic, bogat,
Cu cei săraci îndurat ;

Nu-i bețiv, dar îndrăzneț,
 Ca oamenii cei isteți,
 Ca toți oamenii cei mari
 Cari au fost mai de demult
 Din moși,
 Din strămoși
 Și răstrămoși.

Atâtea calități dorește țăranul nostru să aibă copiii lui, pentrucă atâtea calități știe el că se cuvin unui om, și de atâtea calități ar da și el dovezi, dacă împrejurările vieței nu l-ar îndreptăți să și le înădușe, sau — mai drept vorbind — dacă nu i le-ar înăduși acei cari tocmai îl învinuiesc că nu le-ar fi având.

După ce moașa rostește aceste cuvinte, apropie copilul de masă, și zice: — «Acesta să fie la cap de masă, și cuvântul lui să fie luat în seamă de toți câți îl vor auzi.» După aceea îi face semnul crucei, îl spală cu apă, de obicei rece, ca să fie deștept, și apoi îl învălește într'o cămașă de-a tată-său.

Obiceiul de a spăla copilul cu apă rece, este la românii de pretutindeni.

În Moldova și Bucovina mai este obiceiul că după ce copilul a fost învălit bine, să-l

puie sub masă, ȋca să steie macar o clipa, întocmai după cum erà obiceiul și la vechii romani.

De acuma trebuie să se îngrijească moașa și de *nepoata*, adică de lehuză, și cea întâi grijă este s'o păzească de *deochi*.

Pentru asta o descântă, și-i leagă la gat un fir roșu, pe care trebuie să-l poarte până ce iese la biserică.

În Bucovina se bate un canaf de lână roșie de-asupra ușei, iar în Istria se înplânta un cuțit în pragul ușei, ca să nu se apropie duhurile rele.

În Macedonia se pune de-asupra ușei un fir de ață albă și altul roșu rasucit. În Vlaho-Clisura aceste fire se pun cruciș de-asupra patului lehuzei.

*

Precum în toate părțile lumii, așa și la noi, părinții se bucură mai mult când capătă un baiat, decât o fată. Ba se zice chiar că rîd și chetorile dela casă de bucurie când se naște un băiat, și plîng când se naște o fată.

Pentru poporul nostru pricina este nūmai

că băiatul în curând devine ajutor la casă, și gospodarul cu dânsul nu are atâtea griji și supărări cum poate să aibă cu o fată.

Credința în *destin* este înrădăcinată în mintea românilor de pretutindeni. Toți cred că dela naștere încă îi este omului *scris* tot ce i se va întâmpla în viață,

În cer se ține o carte, *cartea sorții*, în care se scrie soarta fiecăruia. Ori ce ar face omul, ca să-și schimbe soarta, ar fi lucru zadarnic. «*Așa mi-a fost scris*» este cuvântul care încheie totul, este filosofia adâncă prin care se explică faptul că poporul a răbdât de veacuri, fără a murmura, toate nedreptățile și asupririle.

Tot atuncia când se naște, omului îi răsar o stea pe cer, care-l călăuzește în cursul vieții. Când i se întâmplă omului o mare supărare, steaua i se întunecă, și de aceea când îl jălește cineva, îi zice : *vai de steaua lui !* Cât îi lucește steaua pe cer, atâta vreme trăiește și omul, și când omul moare, cade și steaua lui. De aici credința că meteorii sunt stelele oamenilor morți.

Soarta omului nu atârână numai dela vo-

ința *ursitoarelor*, despre care vom vorbi mai la vale, ci și dela o mulțime de împrejurări din timpul nașterii. Așa, în Bucovina și în Moldova este credința că dacă un copil se naște învălit într'un fel de peliță, în *cămașă*, va fi foarte norocos. În Muntenia se crede că norocul este partea copilului care se naște cu *căiță* pe cap.

În Macedonia, când se naște copilul în cămașă, este un mare eveniment. Cămașa aceasta este un talisman care are puterea de a apăra viața celor primejduiți, și a împlini orice dorință. Pentru aceasta, însă cămașa trebuie să stea patruzeci de zile în altarul bisericii, sub sfânta masă, și să fie purtată prin trei orașe mari, din trei țări deosebite, apoi să fie pusă sub un pod, ca să treacă peste dânsa un om mare, un împărat, un mitropolit, ori măcar un pașă, în trei rânduri deosebite. După acestea talismanul capătă puterea strașnică pe care o are.

Indată după naștere, și după urarea care i-o face moașa, copilul trebuie scăldat.

Scăldătoarea aceasta se face cu o adevă-

rată ceremonie, și Incururile trebuitoare sunt pregătite de mai înainte.

Cea mai mare grijă se pune în alegerea apei pentru scăldătoare. Nu ori și ce apă, și nu ori și cum, și ori și când adusă, trebuie să se întrebuișteze, pentru că dela apa asta atârnă, în mare parte, fericirea și liniștea omului, în tot cursul vieții lui.

Apa trebuie adusă după răsăritul și înainte de apusul soarelui, și toate scăldătorile să fie făcute cu apă din acelaș loc, din fântână, care este cea mai prielnică.

Ferească Dumnezeu să fie cineva scădat în apă de iaz:

Decât, maică, mă făceai,
Mai bine mă prăpădeai,
Fecioraș nu mai aveai:
Mai scădat cu-apă de iaz
Să știu numai de necaz.

Nici în apă de pârău nu-i bine sa scalzi copilul:

Vai rău m'ai scădat:
Cu-apă din pârău
Să flu cu toți rau.

Chiar apa din râuri mari, nu-i bună:

Taci, ca te-am scăldat
Cu apa de Prut
Sa fii tot urît;
Cu apa de lunca,
Sa fii tot de duca.

Apa stătătoare, lină, alungă norocul dela
copilul care-i scăldat în ea :

Frunzișoara măr mărunț,
Mamuța când m'a făcut
Tare bine i-a parut;
Dimineața m'a scăldat:
M'a scăldat cu *apa lina*
Ca sa fiu, mama, straina;
L'amiazi cu-*apă din laptoc*
Ca sa nu mai am noroc;
Seara cu apă din iaz,
Ca să fiu tot de necaz.

Cine-i scăldat cu apă din fântâna, acela-i om :

Spune-mi maica-adevarat
Cu ce apa m'ai scaldat:
Ori cu apă de fântână
Să port sabia 'ntr'o mână?
Ori cu apă de sub punte
Să fiu viteazul de munte?

În sfârșit, apa să nu fie clocotita, ca să
nu ajungă copilul un desfrânat.

Oala în care se fierbe scăldătoarea trebuie

să fie nouă, ca să răsunhe glasul copilului, precum sună oala cea nouă.

În scaldătoarea copilului se mai pune *busuioc*, pentru ca să fie iubit ca busuiocul; *bujor*, ca să fie rumân și frumos; *miere*, *pâne*, *zahar*, *lapte dulce*, ca să fie dulce la vorbă ca mierea, să-i fie viața îndestulată ca pânea de toate zilele și dulce ca zaharul, și trupul alb ca laptele; se mai pune un *ou*, ca să fie întreg ca oul; *bani de argint*, ca să fie neprețuit ca argintul, și *aghiazmă*, ca să nu se apropie de dânsul duhurile necurate.

Lucrurile cari se pun în scaldătoarea copilului variază, în diferitele locuri unde locuiesc românii. Așa, în județul Sucevei, se mai pun în scaldătoare și alte buruieni, precum *lemnîe*, ca copilul să umble curând în picioare; *săreveț*, *popchișor*, *cânepa*, *cățuș-nica*, pentru ca fiecare din ele să-i comunice darurile lor speciale. În Muntenia se mai pune *orz*, *porumb*, pentruca să aibă parte de cereale oamenii din Muntenia sunt mai practici. În Banat și Ungaria se pune o *pietricica*, pentru ca să fie *răbduriu* ca

piatra — pe acolo românului îi trebuie și mai multă răbdare. În Macedonia scaldătoarea se face într'un lighian mare de aramă, și cu multă băgare de seamă ca să nu-l ajungă apa pe cap, de oarece pe acolo este datina să nu se spele capul copilul până ce nu va împlini un an. În Vlaho-Clisura moașa presură copilul cu sare peste tot trupul și-l lasa așa o zi întreagă, după care îl spală peste tot, chiar și pe cap, cu apă amestecată cu vin.

În multe locuri este obiceiul ca copilul să se cântărească, ca să fie ferit de duhuri necurate, și să nu se deoache.

După scaldătoare, copilul se înfașe.

Toate lucrurile trebuitoare la înfășare, sunt pregătite de mamă, sau aduse de nașe și toate trebuiesc făcute cu socoteală.

Fașa, în unele locuri, are legate într'un colț trei fire de usturoi, trei de piper, trei de grâu de primăvară și trei de toamnă, trei de tămâie, trei de sare, trei sfărămituri de pâine și trei bucățele din casa copilului, ca să nu se deoache. *Brânețele, pelincele, scutecele, tulpănașul*, toate trebuiesc lucrate cu drag și cu voie bună.

Astfel înfășat copilul, este dat în brațele mamei, care arde de dor să-și sărute pruncul.

Cum îl ia în brațe, îl sărută pe frunte, și-i zice : — «Dragul mamei, cum te iubesc eu, așa să te iubească toată lumea». Și-l iubește, pentrucă mult a mai dorit, și mult s'a mai rugat :

De-ar fi cerul cu priință
Să 'mplinească a mea dorință :
De mi-ar da un băețel,
Dragul mamei voinicel !

Și cum ar vreă să-l culce cu dânsa, să-i simtă balsămul răsuflărei lui călduțe, să-și împlinească dorul :

Și l-aș pune să se culce
Pe al meu sân, leagăn dulce,
Și i-aș zice 'ncetișor :
Nani, nani, puișor !

Dar trei zile dela olaltă trebuie să'și stâmpere dorul, pentrucă nu e bine să-l culce în pat, alătura cu dânsa, căci altfel ar căpătă *rofii* ; iar de s'ar întâmplă să adoarmă cu spatele spre el, ar veni *smeoaicele* și i l-ar schimbă.

Frica cea mare a mamelor este ca nu

cumva copilul lor să se deoache; de aceea în unele părți, se pune lângă el o căciulie de usturoi, și pretutindeni i se face *benghiu* în frunte. Benghiul se face așa, ca să fie de folos: se ridică piciorul drept cu călcâiul întors înapoi în sus, se ia tină de pe călcâi, se frământă cu scuipat, și cu degetul arătător se face un semn în frunte.

Benghiul este în legătură cu o ființă mitologică, cunoscută tuturor românilor, și care se chiamă *Benga*, adică *necuratul*. Pe mulți îi auzi zicând: *du-te la Benga, lua-te-ar Benga, par'că a intrat Benga'n el*.

Apa în care a fost scăldat copilul, nu poate fi aruncată în orice loc, nu numai pentrucă în ea a fost pusă și aghiazmă, ci pentrucă dacă s'ar arunca în loc necurat, ar fi rău pentru copil. De asemenea nu se aruncă spre sfântul Soare, care ne dă lumină și ne încălzește, ci spre miază-noapte. Nici pe foc nu se aruncă, pentrucă :

Măicuță, ăl meu noroc
L'ai țipat cu ciupa'n foc;
Măicuță, a mea ticneală
O-ai țipat cu ciupa'n pară,

cum se zice într'un cântec din Transilvania.

Pe gard iarăș nu-i bine să arunci apa din scaldătoare :

Spune-mi maică-adevărat
 Scalda unde mi-ai țipat?
 Doar în vârful gardului,
 Să fiu sluga satului,
 Catana'mpăratului?

În multe părți din Transilvania, scaldătoreea se aruncă în loc curat, la tulpina unui nuc, pentruca copilul să fie frumos și atrăgător.

Iată cum se tânguie un flăcău, și ce-i răspunde aceea care-l chinuește :

— Eu, lele, de dorul tău,
 Nu pot sluji domnu-meu,
 Nici n'ascult pe tată-tău.
 — Bade, nu te supăra,
 Că, zău, nū e vina mea
 Ci-i vina măicuță-mea.
 Ea frumoasă m'a făcut,
 Și eu ție ți-am plăcut
 Ca piperul grecilor,
 Ca tămăia popilor.
 Când măicuța m'a scaldat
 Ea ciupa că mi-a țipat
Tot în umbra nucilor.
Spre chinul voinicilor.

*

După ce s'a aruncat scăldătoarea afară, intră în casă și tata, ca să-și vadă odorul.

Cum intră, se așează pe un scaun, și moașa îl cinsteste cu rachiul îndulcit cu miere, și dacă copilul îi băiat, moașa ia căciula din capul bărbatului și o pune într'un cuiu, de asupra lehuzei, de uude nu o poate lua, până ce nu și-o răscumpără dela moașă. De nu se face gluma asta, tata înțelege că are o fată.

După asta, bărbatul se scoală de pe scaun, se duce până la masa pe care e așezat copilul, îl sărută, și apoi îl încredințează mănii-sa, dătină moștenită dela Romani.

La aceștia, în ziua de naștere, pruncul se așează pe pământ, și numai tata avea drept să-l ridice. Dacă-l ridică, recunoștea că-i al lui, că are viață și trebuie să-l crească. De nu-l recunoștea, tata nu-l ridica, iar dacă eră un monstru, avea drept să-l omoare.

*

Poporul nostru are credința că femeia care a născut un copil, și moașa care a îngrijit-o sunt spurcate. În Moldova nu-i este îngăduit lehuzei să se uite la soare, și pe unde ar umbla ea cu piciorul, arde și pământul ;

iar de-ar întâlni o altă femeie care are copil mic, ar muri pruncii amândorora.

Pentru a înlătură astfel de nenorcciri, preotul face anumite rugăciuni.

În unele părți chiar în ziua când s'a născut pruncul, iar în alte părți mai târziu, se aduce preotul ca să facă *slobozirea casei*. Citește anumite rugăciuni, și face aghiazmă din care bea lehuza de trei ori și se stropește casa în cruciș, iar o parte se păstrează ca să fie de pus în scăldătoarea copilului.

După aceasta numai moașa poate să iasă din casa în care a moșit, iar lehuza până ce nu i se va ceti molitva de 40 zile, nu trebuie să însereze afară de gospodăria ei, căci altfel duhurile rele pot s'o pociască ori s'o nebuniască.

În Macedonia femeile sunt și mai fricoase; până la patruzeci de zile, nici nu iese din casă după asfințitul soarelui; iar la Valahii din Moravia, timp de șase săptămâni lehuza nu trece pragul casei.

Ori de câte ori, în acest timp, lehuza este nevoită să iasă din casă, trebuie să puie, peste prunc, un lucru de fier: un cuțit, un

clește, etc., ca să-l ferească de duhurile necurate.

Romanii tot așa făceau ca să-și apere copiii, ba chiar și pe cei în vârstă, contra vrăjitoriilor. Ei, nu numai că descriau cu fierul un cerc în jurul pruncilor, dar chiar băteau, în pragul ușei, cuie scoase de pe mausolee.

*

Indată după *slobozirea casei*, rudeniile și prietenile lehuzei vin s'o vadă. Nici una însă și nicăieri pe unde sunt Români, nu intră cu mâna goală în casa lehuzei. Fiecare trebuie să aducă *rodine*, *poclon* — precum se zice în Transilvania —, *cinstă* și *crăvaiu* în Banat. Darurile acestea, *rodinele*, constau din diferite lucruri de mâncare, precum și din lucruri trebuitoare copilului, ca pânză, scutice, și altele. Se mai aduce și rachiu îndulcit cu miere cu care se cinstesc toți cei din casă, iar vin nu se aduce, crezându-se că vinul tulbură liniștea din lăuntru a omului, ceea ce ar putea aduce vătămare lehuzei. În Macedonia, însă, aduc vin roșu, ca să aibă mama lapte.

Rodinele se duc numai până când se botează copilul.

Când intră în casă femeia care merge în rodine, pune darul lângă lehoză, și atingându-o cu mâna, îi zice: — «Dumnezeu să te ridice!.. Dumnezeu să te 'ntoarcă!.. Dumnezeu să-ți deie brațe pline!»

Prin unele locuri, femeile care știu mai multe lucruri bătrânești, în loc de vorbele acestea de rând, zic așa, mai subțire :

Bine v'am găsit!
Într'un ceas bun cu noroc!
Și tot bine să vă fie
De-acum și până'n vecie.
Dar cu ce vă laudați:
Cu fete ori cu feciori?
Să vă trăiască odrasla
Întru mulți ani fericiți.
S'ajungeți s'o botezați
Și s'o cununați.

După ce rostește aceste vorbe, se întoarce către copil, scuipă asupra lui și zice: «Să nu-i fie de deochi.»

Toate femeile câte vin în rodine, se cinstesc, se veselesc, împreună cu nepoata, și într'un târziu se împrăstie pe la casele lor,

dar lehuza nu li da mâna, și nici nu li spune vre un cuvânt, ca să nu i se ducă laptele cu cei ce au venit s'o vadă.

*

Românii de pretutindeni cred că soarta fiecărui om este în mâna *ursitoarelor*, care urzesc traiul tuturor. Numai într'o privință nu se înțeleg toți românii: când vin ursitoarele?

Unii cred că vin în săptămâna în care s'a născut copilul, și anume în nopțile fără de soț: a treia, a cincea și a șaptea; alții cred că vin în cele întâi trei nopți după naștere, iar alții că vin în a opta noapte.

Ursitoarelor sunt trei zâne care croesc ursita pruncilor, și în Macedonia se numesc *mire, albe, hărăsite* și *cașmete*.

Tocmai pentrucă nu se știe anumit ziua când vin ursitoarele, fiecare trebuie să fie pregatit să li facă primire bună, ca să nu le supere.

Ursitoarelor nu li place întunericul; de aceea în odaia copilului trebuie să fie în totdeauna lumină. Nu li plac oamenii supărați, posomorîți și galcevitori; de aceea părinții și

oricine ar fi în casa unui nou născut, trebuie să fie veseli și voioși, măcar până ce trece timpul în care vin ursitoarele.

Știind că au toane, oamenii au totdeauna în grijă ca ursitoarele să găsească, în casă, tot ce li-ar face plăcere, tot ce au nevoie. Deși sunt zane, dar petrec ca și oamenii. De aceea li se întinde masă mare. În Transilvania, moașa așterne pe masa un cot de pânză nouă, pe care pune un blid cu făină de grâu, sare, pâne și le lasă trei zile și trei nopți. După trei zile, se văd pe făină urmele ursitoarelor. În alte părți, tot din Ardeal, se pune pe masă trei talgere cu grâu fiert, trei pahare cu apă, trei cu untdelemn și într'o scăfiță câțiva bani. În Banat se pune la capul copilului o pogace și trei cruceri — câte unu de fiecare zână, o oglindă, un pieptene și o lingură de untură, pentru ca ursitoarele să poată să mănânce și să se gătească. Tot în Banat, prin alte părți, în spre sara a treia după naștere, moașa pregătește *cina* sau *cinișoara ursitoarelor*. Aceasta se face așa : când soarele-i la chindie, ia o *sânie*, adică o masă rotundă de lemn, și o acoperă

cu o pânză nouă. Împrejurul sâniei pune niște *brăciri noi*, iar la mijloc un *blidușel* curat în care toarnă de 3 ori câte 3 pumni de făină de grâu; deasupra pânei pune o lingură nouă de sare și una de unt, și un pahar nou cu apă neîncepută. Apoi de tortile blidușelului prinde trei lumini de ceară, și împrejurul lui pune tot felul de cereale, precum grâu, porumb, etc. Ia apoi măsura pruncului, cu trei fire de mătase roșie, pe care le înfășură împrejurul paharului cu apă. Masa astfel pregătită, o pune la capul nepoatei, aprinde cele trei lumini de ceară, face de trei ori cruce și se roagă către Dumnezeu ca să trimeată ursitoarele, zicând :

Doamne, Dumnezeule !
Trimete ursitoarele,
Să vină toate voioase,
Voioase și bucuroase,
La sânie să gustească,
Lui X bine să împărțească,
X puținel să muncească
Și mult bine să trăiască.

După ce s'a închinat, moașa lasă sânia să stea peste noapte unde a pus-o, având grijă fiecare să ție minte ce vor visă. A doua zi

vine moașa cu trei fetițe până la șapte ani, cărora le împarte lucrurile de pe sânie.

În Macedonia, se obișnuiește ca a treia zi după naștere, să se puie un copil, băiat sau fată, ca de 12 ani, ai cărui părinți trăesc, să frământă o turtiță din aluat nedospit, care se coace în cenușa din vatră, și care apoi să pune să steie 40 de zile sub perna pruncului. În noaptea următoare se culcă toți mai de vreme și se închid ușile, care nu se deschid pentru nimica în acea noapte, când au să vie cele trei mire să scrie norocul și soarta pruncului.

Astfel pregătiți, părinții așteaptă ursitoarele.

Ele vin, intră încet pe fereastră sau pe ușă, se așează la căpătâiul pruncului, și încep să-i țese viitorul.

Cea mai bătrână dintre ele, *Ursitoarea*, ținând furca în brâu, învârte fusul; cea mijlocie, *Soarta*, toarce firul din caer, iar cea mai mică, *Moartea*, taie firul cu foarfecile.

După ce i-au tors firul vieții, dacă copilul s'a născut într'un *ceas bun*, prind a cânta cu vers foarte frumos, și a-i sorți de

bine ; iar dacă s'a nascut în *ceas rău*, încep a cânta cu vers duios și trist, și sortesc numai de rău. Apoi încep a-i da pe rând : minte și noroc, frumusețe sau urâciune, bogăție sau sărăcie, într'un cuvânt îi hotărăsc viața ce are s'o ducă zi cu zi.

Românul are multă credință în *ceasul bun* și în *ceasul rău* :

Din bătrâni se spune
Cum că ceasuri bune
Și că ~~cele~~ sunt :
Vai de-acei și-acele
Care 'n ceasuri rele
Zic vre un cuvânt !

Credința aceasta în *Ursitoare*, ca multe alte credințe ale noastre, o-am moștenit — după cum am mai văzut — dela romani, unde se numiau *Parce*, și cari credeau, ca și noi că ele torc firul vieții.

*

De acuma vine rândul, în viața pruncului, la un act de cea mai mare însemnătate : *botezul*.

Nu-i puțin lucru să botezi pe cineva.

Intre *fin* și *naș* se nasc legături puter-

nice, și mai cu seamă legături de înrudire, de care se ține mai multă socoteală decât de cele firești. Dacă un frate botează unui alt frate, înrudirea de sânge dispare, și ei nici nu-și mai zic *frate*, ci *cumetre*.

Intre fini și nași, înrudirea întru Christos e așa de strânsă, în cât poporul crede că mai puțin păcătuște acel care ar lua în căsătorie pe soră-sa, decât pe cumătra. Și această strășnicie se explică prin credința că nașul e mai mult decât părintele, care ți-a dat numai viața, pe când celălalt te-a creștinat.

Și acest păcat este așa de mare, în cât numai atunci ți s'ar putea ierta, când, după ce ți-ai uns trupul cu ceară și i-ai dat foc, ai putea scăpa teafăr.

Intr'o baladă din Ardeal, finul pe care nașă-sa voia s'o eie de nevastă, îi răspunde :

Să mă ierți nașă, pe mine,
Nu mă pot iubi cu tine,
Nici să fiu bărbatul tău,
C'asta nu vrea Dumnezeu ;
Un fin și-o naș'a se iubi,
N'a fost și nici n'a mai fi.

Românul botează cu multă plăcere, pentru că Dumnezeu iartă păcatele celor care creștinează pe alții. Până și vestitul *Român Gruie Grozovanul* își ispășește păcatele botezând :

Apoi Gruie se pornește
Și'n Moldova se ivește
Ca un soare ce 'ncălzește,
 Încălzește
 Și rodește.
Că mult bine 'n lume face
Sufletul să și-l împace :
 Creștinează
 Și botează ;
 Dă de fin
 Câte-un tretin,
 Și de fină
 O tretină.

Cel ce nu primește să fie naș, face un mare păcat.

De obicei, acel care a cununat pe tineri, trebuie să le și boteze. Dacă vre-o împrejurare îl împiedică dela aceasta, atunci părinții se sfătuiesc pe cine să-și eie cumătru, și după ce s'au înțeles, se duc să-l invite să li facă această cinste.

Cumătrii se pregătesc de cele trebuitoare pentru botez.

Lucrul cel mai de căpetenie este *lumânarea*.

Mai înainte vreme, pe când gospodăria noastră eră în floare ; pe când la casa fiecărui gospodar se găseau câțiva stupi, lumânările acestea se făceau de fiecare om, în casa lui, din ceară curată, scoasă din stupii lui.

Când gospodăriile noastre au început a se destrăbălă, când nevestele au început a purta fuste, cumpărate din târg, și a-și îmbrăca bărbații cu suman cumpărat de la dugheană, au început să cumpere până și *lumânarea* de Paști de pe la negustori.

Lumânarea de botez se împodobește cu flori, mai ales busuioc; cu strămătură, cu bumbăcel, și chiar cu cordele de mătăasă, când nașul e mai cu dare de mână.

Pe lângă lumânare, trebuie numai de cât o bucată de pânză, care se numește *crijmă*, în care se învălește copilul, după ce-l scoate din apa în care a fost cufundat.

În sfârșit, în zestrea aceasta a copilului mai intră și alte lucruri trebuitoare, precum scutece, fașă, etc.

În ziua hotărîtă pentru botez, cumătrii și

moaşa se adună în casa nepoatei, şi de acolo pleacă spre biserică, unde se face botezul, în orice timp, vara ca şi iarna. În Bucovina, unii preoţi îndătimează a boteza şi la casa lor, pe când în Macedonia creştinarea se face numai în biserică.

În Banat, prin părţile Oraviţei, când iese din casă, moaşa atinge copilul cu creştetul de pragul de jos al uşei ca să nu se prindă deochiul de el, şi zice : — «Cum se aşează pragul sub lemn, aşa să se aşeze şi deochiul la cel nou-născut». La eşirea din casă, îl dă pe fereastră, zicând : — «Cum se ţine fereastră de casă, aşa să se ţie şi pruncul de mamă-sa.»

În Muntenia, naşul trebuie să lese în casă ceva argint, spre norocul copilului ; darul acesta este partea moaşei.

Românii din Istria au obiceiul să ducă la biserică, odată cu copilul, un paner cu de-ale mâncării, ca viaţa pruncului să fie îmbelşugată.

Prin Bucovina se duce şi preotului *cinste* : o găină, un şip de rachiu, dacă botezul se face în casa lui ; iar dacă se face la biserică,

i le duce moașa, când îl înștiințează să vie la biserică. Preotul, când primește darul, *însemnează* pruncul, adică-i pune numele.

Când toate sunt puse la cale, preotul săvârșește botezul, după regulile bisericești.

Copilul începe să plângă când îl cufundă în apă; acest plânset poporul îl explică zicând că diavolul, care acum este nevoit să iasă din copil, îl chinuește. Dacă nu plânge copilul, pentru românii din Ardeal acesta-i semn rău.

Poporul crede că după creștinare, copilul capătă un *înger păzitor*, care-l apără în tot cursul vieții.

Copiii învață mai multe rugăciuni, ca să știe a se ruga îngerului păzitor. Unele din aceste rugăciuni sunt foarte frumoase.

În comuna Mălini, județul Suceava, se știe această rugăciune :

Înger, îngerășul meu,
Roaga-te lui Dumnezeu
Pentru sufletelel meu,
Și din zi și din noapte
Pân la ceasul cel de moarte.
Sfântă cruce apăra-mă,
Înger bun deșteaptă-mă,

Doamne miluește-mă,
Cu crucea păzește-mă.

In Bucovina au o rugăciune mai lungă :

Inger, ingerașul meu,
Roagă-te lui Dumnezeu
Pentru sufletelul meu.
Roagă-te din zi de noapte
Pân' la ceasul cel de moarte.
Iar când moartea nemiloasă
A veni cu crunta-i coasă
Sufletelul să mi-l eie,
Atuncea să mi se deie
Luminița mândră 'n mână
Și pricestanie 'n gură,
Tămâiță învălită,
Cu ceară acoperită,
La sfânta biserică dusă,
Și pe sfânta cruce pusă.
Mama mea când m'a născut,
Pe cruce că m'a făcut,
Pe cruce m'a botezat,
Sfânta cruce m'a apărat
De duhul cel necurat.
Dumnezeu e tot cu mine
In toate sfintele zile.
Trei surori a lui Lazăr
Una Mălina,
Alta Mădălina,
Una dalba Rusalina,

Dimineată s'au sculat,
 Și pe câmp că s'au luat,
 Pe câmpul Salimului
 Și-a Ierusalimului,
 Și după ce s'au luat,
 Acolo c'au căutat

Nouă floricele.

Dară ele

Floricele

N'au găsit,

Ci-au gasit

O mică-albinița,

Și din albinița

S'a făcut ceruță,

Și din ceruță

S'a făcut o luminiță.

Luminița s'a aprins,

Raiul s'a deschis,

Dumnezeu a 'nvins,

Pe noi ne-a cuprins,

Și din gură-a zis:

«Cine-a ști și-a spune

«Astă rugăciune

«Tot la luna,

«La săptămâna,

«Sufletețul și l-a scoate

«Din câte rele din toate:

«Din negură,

«Din păcură,

«Din broaște cât vacale,

Painjenî cât casele,
«Din napârce cât fagii,
«Și din șerpi cât brazii.»

În alte părți, rugăciunea e mai scurtă și
parcă mai impunătoare :

Cruce 'n casă,
Cruce 'n masă,
Cruce'n patru cõrnuri de casă.
Dumnezeu cu noi la masă,
Maica sfânta la fereastră
Îngerașul mă păzește,
Sfanta cruce mă 'ntărește ;
Îngerașul mi-i lumină,
Sfânta cruce mi-i hodina!

Prin unele părți din Ardeal se crede ca
fiecare capătă, la naștere, pe lângă *îngerul*
pazitor, și nu duh necurat, nu *diavol*, care
de-apururea stă în luptă cu îngerul, și după
cum biruește unul sau altul, omul face fapte
bune, sau fapte rele.

Lumânarea dela botez are o mare putere
vindecătoare, după credința poporului. După
cum lumânarea dela Paști, are puterea de
a alunga vântoasele și grindina, tot așa lu-
mânarea dela botez alungă boala din copii.
De aceea o bucată din această lumânare se

iea și se păstrează în casă, pentru vreme de nevoie, iar restul rămâne în biserică.

În Bucovina, prin districtul Siretiului, este obiceiul că după ce se întorc dela botez, moașa se pune pe laiță, în capul mesei, pe o perină, iar pe copil îl așează pe o pâne și o bucată de sare ce se află pe masă. Pe urmă tatăl cinsteste pe moașă cu băutură. Atunci moașa zice:

— Să te văd sănăfoasă, nepoată. Dumnezeu să te ridice cu sănătate și cu brațele pline. Cum am ajuns la botez, așa să ajungem și la cununie.

Nepoata mulțamește cumătrului și-l cinsteste, apoi moașa încredințează copilul tatălui.

În județul Rădăuțului, tot din Bucovina, este datina ca cumătrul luînd copilul și lumnânarea de botez aprinsă, le închină nepoatei, zicând aceste cuvinte:

Poftim cumătră pruncul acesta
Pe care l-am botezat
Și creștinat,
Și'n lege l-am băgat.
Ți-l dăruim dumitale
Cu pâne și cu sare,

Cu darul Sfinției-Sale ;
Crește-l ușor
Și sănătos.

În alte părți din Bucovina, intrarea în casă cu noul botezat se face mai ceremonios. Moașa închină mamei copilul, zicând aceste cuvinte :

Să-ți fie brațele pline,
Casa cu noroc și bine !
Acesta bine să nu crească
Dumnezeu altul să vă dăruiască !
Precum ați ajuns pe acesta
De l-ați botezat
Și încreștinat,
Așa să ajungeți
Ca să-l și creșteți,
Și să vă învredniciți
Ca să-l și căsătoriți !

Se vede că în Bucovina s'au păstrat mai multe din datinele noastre vechi, de oarece mai în fiecare comună sunt obiceiuri uitate în alte părți ale românilor. Așa, în comuna Vama, districtul Câmpulungului, sosind nașul cu pruncul acasă, îl închină mai întâiu pe la icoane, cu aceste vorbe :

Să fii, fiule, cinstit,
De toți oamenii iubit

Ca și sfintele icoane.
 Toți să se uite la tine,
 Și așa să ți se 'nchine
 Cum se 'nchina la icoane.

După aceea felicitează pe părinți :

Să trăiți, cumetrilor
 S'ajungeți
 Să vedeți
 Pe acest fiu căsătorit
 Și deplin gospodărit,
 Și s'ajungeți să vedeți
 Și fiii fiilor săi,
 Adică pe nepoței.

Apoi nașul desbracă cojocul, îl pune pe masă cu mițele în sus, așează pe fiul său de-asupra, și zice :

Fiule, să trăiești
 Și să crești,
 Și să te 'nmulțești,
 Să ai atâtea oi cu miei
 Și vaci cu viței
 Și noroc
 Câți peri în acest cojoc.

Mulțimea și varietatea datinelor dela botez, arată cât este de însemnat acest eveniment în viața poporului nostru.

Insemnătatea pe care o dă românul creștinării copiilor, și solemnitatea cu care săvârșește acest act, își are origina în *Diavol*, și în frica de acest duh necurat, de la care vin toate nenorocirile.

El, *Necuratul*, omoară copiii cari se nasc morți. Aceștia, pentru că nu au fost botezați—și nu puteau să fie, pentru că un mort nu se botează—nu se înmormântează la un loc cu toți morții, ci într'un ȳngher al cimitirului, pentru că se prefac în spirite necurate, numiți *moroi*, *pricolici*, *vârcolaci*, care ies noaptea din mormân' și pricinuesc oamenilor multe necazuri.

În Moldova se crede că moroi, la șapte ani după ce au fost îngropați, ies din mormânt, noaptea, mai cu seamă când îi lună, intră pe ferești în casele oamenilor și sugărunchii copiilor celor mici. Aceasta supărare o fac moroi numai când sunt îngropați lângă casă, cum se face uneori cu copii pierduți înainte de vreme; dacă, însă, copilul născut mort e îngropat în ȳnterim, deși se prefac în moroiu, nu se arată la nici o casă.

În Muntenia, prin unele locuri, copiii morți nebotezați se îngroapă în grădină, în pătul sau după casă, fără popă, fără dascăl, fara cosciug, fără pomene, și fără rugăciuni.

Prin Banat cred că copiii pierduți, fiind nebotezați, se prefac pe *ceea lume* în *tâlhari*, cari trăesc numai din pomana ce se dă pentru ceilalți copii; lucrurile furate le pun în o traistă, pe care o dau mamele lor de pomână. Pe lângă traistă, asemenea copii au câte o oală și câte un băț; în oală pun apă, iar cu bățul se apără de ceilalți tâlhari.

Dela o vreme i se face și lui Dumnezeu milă de chinurile pe care le îndură, în *iad*, copiii cei nebotezați, și atunci îi scoate din iad, îi prefacă în *vârcolaci*, și apoi rătăcesc prin văzduh, până ce ajung la lună, pe care o mănâncă, și atunci avem întunecimile de lună.

Au și părinții puterea de a împedica pe acești copii să ajungă moroi. Prin unele părți din Bucovina, se spală copiii aceștia cu aghiazmă, li se face semnul crucei, iar în mormânt li se pune piper, tămâie și usturoiu. Apoi mormântul trebuie stropit multă vreme cu aghiazmă.

În unele locuri, precum în ținutul Câmpulungului din Bucovina, patruzeci de zile se toarnă aghiazmă în mormânt, prin o bortă anume lăsată până în fundul mormântului.

În ținutul Dornei această aghiazmă trebuie adusă dela șapte biserici, iar în Boian se crede că timp de șapte ani trebuie turnată mereu aghiazună pe mormânt. Moroiul se poate mântui și mai degrabă, dacă la Iordan i se toarnă pe mormânt aghiazmă dela șapte biserici.

Uneori moroiul se arată înaintea oamenilor și strigă într'una: «botez, botez! Atunci, dacă ai o băsmăluță albă, o arunci asupra lui, iar dacă n'ai băsmăluță, rupi o bucată din haină, i-o arunci și zici; «Botează-se robul lui Dumnezeu X în numele Tatălui, al Fiului și al sfântului Duh, amin!» Prin aceasta moroiul s'a botezat, și nu mai ese din mormânt.

*

Ōare ce nume să punem copilului nostru ?

Și- această grijă o au tinerii căsătoriți, și de cum simte că a devenit mamă, tânăra

își dezmiardă rodul cu numele care îl crede ea mai gingaș.

Dar nu totdeauna se îndeplinește ceea ce plănuiește. De multe ori, sau de cele mai multe ori, copilul capătă un nume la care părinții nu s'au gândit nici odată.

Dacă se naște într'o zi mare, sau în ajunul ei, capătă numele sfântului care se prăznuiește în acea zi. Unii părinți țin să dea copiilor lor numele bunicului copilului; alții cărora nu li trăesc copiii, le pun numele pe care-l au copiii celor cari au parte de dânșii. În sfârșit și nașul își are rostul lui, ba până și preotul.

Intr'o vreme, mai cu seamă în Bucovina, unde actele stărei civile se țineau de către preoți, aceștia dădeau copiilor, la botez, numele alese de dânșii, și nimeni nu știa cum îl cheamă pe copil, până în clipa când preotul rostia cuvintele: «Botează-se robul lui Dumnezeu.....»

Unii preoți de multe ori își răzbunau pe părinții cu cari aveau ceva de împărțit, ori pe fetele care păcătuiau, punându-le copiilor lor

nume întortochiate, pe care cu greu le puteau rosti cei din sat.

La poporul nostru chiar numele de botez au variat în cursul vremilor.

Mai pe la început, numele acestea erau de obârșie romană. Așa, din *Longinus*, se trage românescul *Login* sau *Loghin*; din *Solinus* aveam pe *Sorin*; din *Sabinus-Saghin*; din *Cassius-Casian*.

Unele din aceste au rămas și până astăzi, dar ca nume de familie.

Din *Constantinus* avem o serie întreagă de nume: *Constantin*, *Dinu*, cu diminutivele și prescurtările lor. Din *Constans* se trage *Costan*, *Stan*, *Stănila* și altele. *Andreas* a dat româneștele *Andrea*, *Andrei*, *Udrea*; *Florianus* pe *Florea*, *Florin*, *Florica*; *Georgius* pe *Giurcea*, *Giurgiu*, *George*.

Mai sunt încă și alte nume de origină romană, pe care nu-i nevoie să le înșirăm pe toate; putem pomeni însă pe *Tatin* din *Tatius*; *Domnița* din *Domitia*, ca mai caracteristice.

Mai târziu, sub influența slavonă, au început a fi la modă nume ca *Gavril*, *Pavel*,

Mihail, Neculai, Vasile, Iacob — nume de sfinți.

În epoca fanariota, care a fost o stare pe loc a poporului nostru, din toate punctele de vedere, au început a ni se pocî și numele, și multe din ele au rămas pocite și până astăzi. Din timpul grecilor ne-am împodobit cu *Mihalache, Dumitrache, Iordache*, și altele urîcioase ca acestea. Și tot dela fanarioți ni-au rămas numiri ca *Frăsina, Smaranda, Nechita, Spiridon, Zamfira, Pintilei*, ș. a.

Pe la mijlocul veacului trecut, a început influența franceză. De atunci ne-am împodobit, în lumea târgurilor, cu *Alfred, Gaston, Edgar*, și altele de acestea, din care unele au început a străbate și pe la țară.

De câțva timp, însa, am început a ne desmeteci și noi și a ne întoarce din rătăcirile acestea, dăunătoare neamului nostru ; au început și ai noștri a-și mai pune copiilor nume românești, iar prin Bucovina și Ardeal parcă se cam exagerează, dând copiilor numai nume curat romane: *Sabin, Liviu*, și altele.

În România libera curentul pare a fi mai .

sănătos ; pe lângă numele sfinților, care trebuie să rămâe, se întrebuintează multe numiri în contra cărora nu este nimic de zis. E foarte frumos, și sună curat românește, să se numească cineva *Mircea*, *Sorin*, *Vintila*, *Șerban*, *Vlad*, etc.

În privința asta, ca în multe alte privinți, am face bine să imităm și noi pe unguri, cărora nu li-i rușine, ba încă țin ca o mare mândrie, să-și păstreze numirile vechi, măcar că toată lumea ridiculizează unele dintre ele.

*

De multe ori întâlnim oameni cari au două nume de botez, unul care stă scris în actul de naștere făcut la primărie, și pe care manimeni nu i-l știe, și alt nume cu care-l strigă toată lumea. Așa, ai să vezi că cutare om, în toate actele lui, în registrele școalei în controalele armatei, e trecut cu numele de Dimitrie, pe când neamurile și prietenii îi zic Mihai.

Lucrul acesta s'a întâmplat și în vremurile vechi la noi, și chiar între domnii țării. Așa, bunăoară, Bogdan al doilea, fiul lui

Ștefan cel mare și sfânt Domnul Moldovei, se mai numia și Vlad.

Nu-i de crezut să i se fi pus lui Bogdan al doilea și numele de Vlad, numai pentru a se deosebi de Bogdan întâiu ; mai de grabă trebuie să credem că adaosul acesta se datorește obiceiului care este și astăzi în tot poporul românesc, de a se schimba, uneori, numele unui copil.

Când unui părinte nu-i trăiesc copiii, ori îs tot bolnavi, ceea ce însemnează că-i chinuește Necuratul, atunci este datina să i se schimbe numele de botez, crezându-se că sub acest nou nume nu-l va mai recunoaște *Ducă-se-pe-pustii*, și-l va lăsa în pace.

Schimbarea aceasta se face cu o anumită formă : prin vânzare.

De pildă o femeie n'are noroc la băeți. Ea caută pe o altă femeie, ai cărei copii sunt voinici și sănătoși, și se înțelege cu dânsa cum să facă.

Intr'o zi anumită, femeea aceasta vine la casa prietenei, se apropie de fereastră, o strigă pe gazdă, care nu iese din casă, și amândouă vorbesc pe fereastră :

— N'aveți cumva vreun băiat, întreabă vecina.

Ba avem, răspunde cea din casă; dar ce folos, dacă n'avem noroc să ne trăiască.

— Vindeți-mi-l mie, că eu, slavă Domnului, am noroc destul.

— Ți-l vând.

— Da ce cereți pe dânsul?

— De, ce să-ți spun!.... așa bujor de flacău prețuește mult.

— Eu pot să-ți dau atâta.

— Adă banii încoace.

Vecina întinde banii pe fereastra.

Gospodina ia banii, și tot pe fereastră îi dă copilul, care se cheamă că-i vândut.

Toată scena aceasta se petrece cu toată seriozitatea cuvenita unui act real, precum și este în mintea poporului.

Poporul, în orice superstiție, nu vede numai o formalitate vagă; tot ceea ce face el, pornește din intima convingere că fiecare gest, fiecare cuvânt dintr'un descântec, de pildă, își are un rol, o însemnătate care trebuie să producă numai decât efectul căutat.

Pontifii romani râdeau de credulitatea

celor cari puneau temeiul pe spusele lor; preoții catolici vor fi rîzînd și astăzi, în altar, și vor fi zicînd, ca și odinioară, cînd taie sfînta împărtășanie: «Pîne ești, pîne vei rămînea», pentru că la dînșii nu-i decît fățarnicie, pe cînd poporul nostru, cînd crede în ceva, crede cu toată puterea convingerei, ori nu crede deloc,—el nu-i fățarnic.

După ce străina a luat copilul pe fereastră, înconjoară cu dînsul casa, apoi intră pe ușe zicînd aceste vorbe:

— Nu mi-ți primi să mîn la d-v., că's străină, și de departe, și nu știu încotro să apuc.... Și mai am și copilul acesta cu mine, și nu sunt în stare să merg mai departe cu dînsul.

Mama copilului răspunde:

— Ba te-om primi, de ce nu... Ia poftim, treci mai aproape.

Femeea pune copilul jos, și se așează și ea pe laiță, ca la sfat.

Mama o întreabă:

— Da cum îl cheamă pe băețel?

Și ea îi spune cum îl cheamă, dîndu-i un alt nume.

Atâta lucru e destul, pentru a face pe toată lumea să creadă că acest copil, astfel vândut, de acum nu mai este în primejdie, și că va trăi, precum trăesc și ai cumpărătoarei.

Seriozitată cu care s'au petrecut toate acestea, lasă în sufletul părinților oarecare amărăciune. Ei cred că, în adevăr, copilul aparține într-una cătușă a celui care l-a cumpărat și că pe Ceia-lume nu vor avea parte de dânsul. De aceea prin unele localități, precum în Bucovina, părinții își răscumpără copiii mai târziu, tot pe fereastră, când cred ei că Diavolul i-a pierdut cu totul urma.

Cumpărătoarea, când schimbă numele copilului, nu-i mai pune unul pe care l-a avut vreun alt copil al părinților fără noroc. Ba, prin multe ținuturi, de pildă în Bucovina, nici nu se pun nume de sfinți, ci mai cu seamă nume de fiare sălbatice, de oarece este înrădăcinată credința că de acestea nu se apropie duhurile necurate.

Așa se explică pentru ce pe mulți români îi cheamă *Lupu*, *Ursu*, acestea fiind nume de botez, nu de familie.

Tot dela această credință este datina *Mo-*

ților din Ardeal de a-și boteza copiii cu numele *Lupu, Grozavu, Ursu*, ca să fie scutiți de boale, și să nu se apropie moartea de dânșii.

*

Orice eveniment întâmplat în viața lui, românul îl sărbătorește cu o masă mare.

Ori cât ar fi el de nevoieaș, ori cât de multe belele s'ar grămădi pe capul lui și i-ar amări viața, el trebuie să petreacă, să se veselească la întâmplări ca acestea, când din moși-strămoși a apucat că trebuie să fie veselie.

Și țăranii noștri știu să cruțe de sfieală pe omul sărac, care din pricina sărăciei nu ar putea să urmeze datina strămoșească, nu ar putea să deie masa obișnuită la botez.

Omul sărac își va scoate toată cheltuiala făcută, din darurile fiecărui oaspete, daruri făcute în așa fel, încât cel care le primește să nu fie întru nimic jignit.

Masa care se dă în cinstea *cumătrului mare*, sau a *cumătrilor mari*, dacă sunt doi ori mai mulți, se numește *cumătrie*.

Cumătria nu se face pretutindeni în aceeași zi.

În unele locuri se obișnuiește a se face în scara botezului ; pe aiurea se face în seara zilei următoare după botez : în alte locuri se face peste câteva zile ; ba chiar în aceiaș localitate se întâmplă să varieze ziua aceasta, după împrejurări.

La cumătrie se poftesc, de obicei, numai gospodarii, adică oamenii însurați, și nimeni nu vine nepoftit.

Pofta se face de tatăl copilului, sau de altcineva din casă.

În Moldova, prietenul casei care face «*învitările*», intră în casa celui care urmează să fie poftit, ținând în mână o garafă de rachiu și un păhărel. După ce zice câteva vorbe de cinste pentru gazdă, umple păhăruțul, îl închină fiecăruia dintre gospodari, și-i pofteste pe sară la cumătrie.

Cine-i mai priceput, poftirea aceasta nu o face în mod banal, ca în orașe, unde sântem obișnuiți cu veșnicele cuvinte : «D. și d-na X au onoare a invita pe d. și d-na Y.,» Nu ; la țară, hâtrul bun de glume zice cam așa :

— «Jupânul nânaș și jupâneasa nânașă,

împreună cu ai lor cumătri, se închină la cinstita fața d-voastră, ca la un mândru codru verde, și vă pofteste să osteniți de seară până la gazda dumilor sale, că li s'a născut prunc tânăr și frumos și de mare veselie s'a umplut casa lor. Tare se vor supăra cinstiții nănași și întreaga cinstită adunare, dacă veți da greș la aceasta.»

La această poftire, gazda răspunde prin câteva cuvinte, și apoi se cinstesc.

Când tatăl copilului, face singur poftirea, atunci în Fundul-Moldovei din Bucovina, el se duce fără de rachiu în casele vecinilor, și-i pofteste zicând :

Poftiți să faceți un bine
Să veniți până la mine
Că fac astăzi botejune.

Cei poftiți, în multe locuri, nu se duc cu mâna goală. Femeile, mai cu seamă, iau cu ele ouă, câte un blid de brânză sau făină de grâu, sau și alte lucruri de ale gospodăriei, precum câteva fuioare de cânepă, vre-o legătură de lână, și când ajung la casa unde-i cumătrie, dau darul în mâna mamei, și zic :

— «Poftim, de sănătatea lui X.

După ce s'au adunat toți musafirii, și după ce mai glumesc între dânșii, se așează la masă.

Bucatele cele mai întrebuițate la masa dela cumătrie sunt ciorba (zeama), sarmalele, friptura, plachia și plăcintele.

Friptura și plăcintele sunt, însă, mâncări tradiționale, care nu pot lipsi dela nici o masă mare, de ele fiind legate o mulțime de credinți și mai cu seamă obiceiuri, care nici nu s'ar putea practica fără aceste mâncări.

Dacă cumva cumătria se face în zile de post, atunci se dă de mâncare borș de pește, găluște, pește prăjit și vârzare.

Cei de casă și moașa nu se așează la masă, iar musafirii, în cele mai multe locuri, stau de o parte bărbații și de altă parte a mesei femeile. Nănașului i se dă locul de cinste, în capul mesei.

Când fiecare s'a așezat la locul lui, și s'a adus pe masă sorbitura, tatăl copilului iea un pahar și închină la cumătrul sau la cumătra mare, zicând :

— Cumetre, bine ați venit la noi cu sănătate !

Cumătrul răspunde :

— Bine v'am aflat cu sănătate ! Bine și noroc să dea Dumnezeu peste tot locul, și mai ales noului nostru finuț !

Tatăl iarăși zice :

— Sa trăiți !... Precum ați ajuns de l-ați creștinat, așa să ajungeți să-l și cununați.

Cumătrul răspunde :

— Dă Doamne.

Cât ține masa, fiecare închină câte un pahar în cinstea cumătrului și pentru sănătatea finului.

Unele din aceste felicitări se fac în versuri, precum se obicinuește prin Bucovina, unde cel ce închină în cinstea cumătrului zice :

Cumătre mare !

Precum ai ajuns să botezi,

Așa să ajungi să și cununi,

Să ai tot fin de fin,

Să-ți fie voia deplin !

Și acuma vine rândul glumelor și al vorbelor de spirit, în privința cărora poporul nostru este neîntrecut.

Cumătra mare, când îi vine rândul să cinstească, ridică paharul și zice :

Dragu-mi-i paharul plin
Și badea nu prea batrân.
Dragu-mi-i paharul ras
Și bădița nu prea gras.

Vreunul din mesenii șagalnici, vrând să
facă pe cumătra mare să beie tot paharul,
răspunde:

In fundul păharului
Sănătatea omului,
Deci cine nu bea de dușcă,
Acela moare de pușcă.

Pe la Săliște, în Ardeal, se mai rostesc
și versurile acestea :

Ce frumoasă adunare :
Tot de cei ce scurg pahare ;
Deci, cel ce bea să trăiască,
Cel ce nu bea, să plesnească.
Cel ce bea e un om bun ;
Cel ce nu bea, e nebun.
Cel ce bea, e om voinic ;
Cel ce nu bea, e calic.
Cel ce bea, e om voios ;
Cel ce nu bea-i ticălos.
Cel ce vinul nu va bea,
Nici în raiu nu va intra,
Căci și Sfântul Petru zice :
Beți vinul să nu se strice.

Cumătrul și *cumătra* sunt, însă, obiectul atențiunii generale și a tuturor glumelor.

În pilda lor, numai ce auzi pe unul dela un colț de masă:

Lelea albă ca omățul,
Se iubește cu cumătrul;
Da cumătra să nu știe,
Vorbă 'n casă să nu fie,
Lelea albă cum e cașul,
Se iubește cu nănașul,
Da nănașa să nu știe,
Lungă vorbă să nu fie.
Bradănaș cu vârful verde,
Cumătra sprâncene negre,
Cine-o vede mintea-și pierde!

Când se întâmplă ca să meargă vorba, prin sat, despre cumătra, un răutăcios adaogă:

Lelea albă ca vătrarul
Se iubește cu jandarul.

Prin Bucovina, unde evreii sunt stăpâni pe sate, se mai aude și așa:

Lelea albă ca ceaunul
Se iubește cu jupânul.

Când se pun pe masă sarmalele sau găluștele, dacă cumătria-i în zi de post, moașa

aprinde lumânarea de botez — sau lumânările
dacă sunt două, — le pune într'o cofiță, și
cofița o așează pe masă și zice :

Bună vremea la dumneavoastră
Cinstiți meseni și gospodari,
Dar mai ales la cumătri iști mari!
Iată că v'aduc lumini frumoase,
Strălucite, luminoase,
Înaintea dumilorvoastre
 Să șadă,
 Să ardă,
Să vă vedeți de voioși,
 De bucuroși
 Și de frumoși:
 Să le priviți,
 Să cinstiți
 Și să vă veseliți;
 La ele să cătați,
 Să vă ospătați
 Și să vă bucurați!

Moașa ia apoi copilul din brațele mamei,
și-l închină înaintea cumătrilor, așa :

Bună vremea la dumniavoastră
Cinstiți meseni și gospodari,
Dar mai cu de-ales
La dumniavoastră, cumătri mari!
Bine v'am găsit sănătoși
 Și voioși!

Iată, v'aduc un fin al dumniavoastră,
 Dela nănași pocinoc,
 Dela Dumnezeu noroc!
 Poftim, cumătră mare,
 Dăruește finului dumitale
 Ce te trage inima,
 Ce-i vrol, ce ți-a plăcea!

Cumătra mare răspunde:

Mulțămim, moșică dragă!
 Mulțămim că l-ai adus
 Și 'nainteă mea l-ai pus;
 Ian să-l văd cătu-i de mare,
 De isteț și de frumos.
 De voinic și sănatos!

Cumătra mare ia copilul în brațe, îl sărută pe frunte, apoi îl dă altei cumetre, și tot așa se periindează la toți oaspeții, până ce ajunge la cumătra care l-a luat întâi în brațe, și fiecare dă copilului în dar bani, care cât poate: un leu, doi lei, alții și mai mult, alții mai puțin, dar oricine se ferește de a da altfel de baii decât de argiut, așa că cincizeci de bani este darul cel mai mic.

Când dă banul, oaspetele zice:

Poftim, moșică dragă,
 Dela noi cam puțintel,
 Dela Dumnezeu mai mult.

Pe aiurea, precum în satul Bosanci de lângă Suceava, în Bucovina, cumătrul mare, când îi dă moaşa copilul în braţe, ia un talger, în care pune banii ce vrea să-i dăruiască ; ceilalţi oaspeţi pun şi ei darul lor, apoi cumătrul pune talgerul pe pieptul copilului, şi astfel îl dă mamei sale, zicând :

— Poftim cumătră, grijiţi şi păstraţi, să aibă finuţa noastră de salbă şi cercei. Dela noi puţin, dela Dumnezeu mai mult, însutit şi înmiit,

Cei de casă zic aşa :

Mulţămim, cumătre, mulţămim!

De unde v'aţi cheltuit

Dumnezeu să vă 'mplinească

Insutit

Şi 'nmiit!

Să trăiţi,

Să sporiţi,

Tot din fin

In fin,

Cum aţi ajuns să-l botezaţi,

S'ajungeţi să-l cununaţi.

La care cumătrii răspund :

— Amin ! Dee Dumnezeu !

După ce s'au strâns darurile pentru copil,

se dă câte ceva și pentru moașă, într'un talger pe care ea îl pune pe masă.

În Bosanci moașa pune pe masă un colac lungăreț, numit *pupăză*, făcut anume pentru aceasta, și punându-l înaintea cumătrii mari, zice :

Poftim, gospodari cinstiți,
Cum stați aici și cinstiți
Tot așa binevoiți
Și 'n pungă mâna băgați,
Parale albe cătați ;
Și de mărunte n'aflați.
Chiar și întregi să luați,
În pupăză le 'mplântați,
Și moșicai i le dați,
Să aibă și ea în ist an,
Macar de un peștiman
Și moșoiul de-un caftan,
Că așteaptă mai de-un an.
Fiți buni, fiți buni și 'mplântați,
Nici decum să n'așteptați
Ca să fiți prea mult rugați,
Că și moașa, de trăește,
Fiecărui trebuește,
Azi la unul, mâni la altul.
Și tot așa la 'ntreg satul.

Mesenii împlântă în pupăză banii pe cari vor să-i dăruiască moașei.

În alte părți, cumătrul mare ia o plăcintă și o bucată de friptură, înfige în plăcintă o monedă, și apoi le dă moașei. Moașa, jucând cu plăcinta în mână, se duce pe la fiecare oaspete, care-i dă câte ceva.

În ținutul Dornei din Bucovina, darurile copilului se dau înainte de masă.

Înainte de a începe oaspeții să mănânce, moașa pune copilul pe masă, dinaintea cumătrului, după ce mai întâiu l'a supărat pe copil, ca să plângă. Dându-i copilul, moașa spune cumătrului că plânge, pentru că îi trebuie bani de opinci, de căciulă, de ȋțari.

Cei de față, începând cu cumătrul mare, pun banii lângă copil, unii zicând că-i dau pentru pâne, alții pentru sare, iar alții zic :

Eu dau pentru sănătate,
Că-i mai bună dintre toate.

Prin județul Sucevei, moașa, când prezintă nănașului copilul, zice așa :

Din găoază din rogoz
A ieșit ist făt frumos,
Și cere scufă și salbă
Să se ducă 'n lumea albă,

Cere cal de călărie
 Și o stea la pălărie
 Ca să treacă de pustie;
 Și mai cere un cal breaz
 Că-i fecior de om viteaz.
 Dă-i măicuță-un oborec
 Ca să-și cate de noroc,
 Și mai dă-i măicuță-o sită
 Ca să-și cate de ursită;
 Și mai fă-maică-o plăcintă
 S'o mâncăm până la nuntă.
 Ca grâul X. să crească
 Și 'ntru mulți ani să trăiască.

După-ce au ospătat și s'au veselit, într'un târziu musafirii se împrăștie.

Despărțirea de gazde nu se face, ca în toate zilele. Nu se zice: «rămâneți sănătoși», sau alte formule de acestea obișnuite. Se observă și cu această ocazie un ceremonial deosebit.

Cumătra mare, își ia rămas bun cu un cântec, care sună cam așa:

Frunză verde lemn de nucă
 Mi-a venit vremea de ducă;
 Mi-a fost vremea mai de mult,
 Dar eu nu m'am priceput.

Se mai cântă și altfel:

Sara bună mi-aş lua,
Nu mă 'ndur de dumneata,
Cumătriţă, draga mea,
Sara bună, eu mă duc
Mulţămim, gură de cuc.
Sara bună, nu de tot,
Că am gând să te mai văd.

Gazdele vor să mai ție pe musafiri, să
mai petreacă. Mama copilului zice:

Cumătră, cireşă-amară
Fă-mi cu ochiul pân' afară;
Cumătră, cireşă dulce,
Fă-mi cu ochiul când te-i duce.

Cumătra vrea să plece cu tot dinadinsul,
dar mama copilului zice:

Dragu-mi-i, boeri, de voi,
C'aţi venit până la noi,
Şi mi-i drag de Dumniavoastră,
C'aţi venit la casa noastră,
Da de-acum mai dragi mi-ţi fi
Că şi mai des mi-ţi veni.

Dacă vede gazda că cumătra nu glumeşte,
şi se pregăteşte de plecare, o petrece până
la poartă, cântându-i:

Cumătriţa mea cea dragă,
Mi-a trecut acum de şagă,

Cumătră, cumătră hăi,
Când aud de sara bună
Mi se uscă limba 'n gură.

Când au ajuns la poartă, se face încă odată cinste, cu un păhăruț de băutură, și apoi se despart, urându-și fericire și sănătate,

Ulițele satului clocotesc de chiuituri și cântece de veselie; în curând apoi liniștea se întinde, ca o negură, peste tot, și a doua zi fiecare își începe traiul obișnuit.

*

Seria datinelor la botez, nu s'a isprăvit numai cu această cumătrie.

Nașul trebuie să-și scalde nepoata.

Scăldătoarea aceasta se face și ea cu anumite formalități.

Afară de naș, nici un alt bărbat nu este îngăduit a lua parte la această ceremonie.

Moașa pregătește scăldătoarea, sau *scăldușca*, precum se zice în Bucovina, punând în apa neîncepută busuioc, mărar, mintă, romaniță, și altele, care au darul de a transmite copilului toate calitățile lor.

Se înțelege că aghiazmă se pune și în această scăldușcă, precum se obișnuște a se

pune și în cea dintâi scăldătoare de după naștere.

Moașa vără copilul în apă, iar nașul aprinde lumânarea care a servit la botez, și picură cu dânsa cruciș în scăldătoare, în care aruncă și câțiva bani, și apoi cumătra mare scaldă copilul, îl învălește în *crijma* în care a fost pus după ce s'a scos din botez, și după ce-l șterge cu *crijma* în gură, subsuori și 'n urechi, îl dă mâni-sa, zicând :

Poftim, ține-l !
Să fie voios,
Sănătos și frumos,
Lucrător,
Ascultător
Și 'ndurător.
Să trăiască
Și să crească ;
Să fie harnic, foc ;
Să aibă mult noroc
Iar dumneata, cumătră,
Ca o mamă adevărată
Să trăești,
Să poți să-l crești
Și să-l povățuești.

Mama sărută mâna cumătrei și-i mulțumește zicând :

Mulțămim, cumătră,
Că l'ai botezat
Și l'ai creștinat.

O importanță deosebită se dă locului unde se aruncă apa care a servit la scăldătoare, și aruncarea aceasta se face cu mare ceremonial.

În scăldătoare nu numai că s'a turnat aghiazmă, care a sfințit-o, dar în apa aceasta s'a luat și sfântul mir, cu care a fost uns copilul la botez. De aceea nu se poate arunca ori și unde.

Dacă în apropiere se află vreo apă curgătoare, scăldătoarea se aruncă în ea; de nu, se varsă în livadă, la rădăcina unui pom, ori în grădina cu straturile.

Moașa ia coveșica cu scăldătoarea; cumătra ia lumânarea de botez, aprinsă, o sticlă de rachiu îndulcit cu miere și urmate de celelalte femei cari au azistat la scăldătoare, iese din casă, prinzându-se de mână și formând un fel de danț, se duc până la locul hotărît de mai înainte, tot jucând, cântând și strigând:

Hopa, hopa,
C'a zis popa.

Să jucăm
Și să cântăm,
Să ne 'nvățăm,
Bine 'n lume să facem,
De rău să ne apărăm,
Să nu facem nici când rău,
Să fie lui Dumnezeu
 Neplăcut
 Și urît.
Să facem numai frumos
Să placă și lui Christos,
Să facem numai plăcut
Să placă duhului sfânt,
Și să facem numai bine,
Să placă la orișicine.

Ajungând la locul acela, de pildă la un pom, răstoarnă covățica, apoi o așează cu gura în jos și se așează moașa pe dânsa, zicând :

S'a răsturnat covata,
Să trăiască nepoata;
Și s'a răsturnat de odată
Să mai facă înc'o fată,
S'a răsturnat pe-un picior,
Să mai facă și-un fecior.

Celelalte femei cari au stat roată în jurul moașei, încep a cânta :

Joacă moașa pe covată
 Să mai aibă câte-o fată,
 Joacă moașa pe știubeiu
 Să mai aibă nepoței.
 Să trăiască nepotul,
 Să mai facă și altul,
 Să trăiască nepoata
 Să mai facă și alta.
 Nepotul dac'a trăi,
 Noi bine ne-om veseli
 Cu fete și cu feciori,
 Că de-acestea ne-a fost dor.
 Să jucăm, să ne veselim,
 Tot de-acestea ne gătim.
 Și nepotul să trăiască,
 De-acestea să ne gătească.

Si cum stă moașa pe covată, femeile joacă
 în jurul pomului și a moașei, chiuind așa:

Dragul mamei sugător,
 Să trăești, să crești ușor,
 Să fii tatei de bun spor,
 Și mamei de ajutor
 De pe vatră pe cuptor.

Dacă e fată, chiuitura e altfel:

Draga mămucăi papușă
 Să trăești, s'ajungi mătușă,
 Să fii bună jucăușă
 Cu gunoiul după ușă.

În timpul cât se învâрте a treia oară în jurul pomului, se chiuie astfel, la adresa nașei :

U, iu, iu, nânașă mare,
Ia și suflă 'n lumânare,
Doar a arde și mai tare
Să svârlim cea scaldătoare
În grădina cu florile,
Să strângem nurorile.

Sfârșindu-se și învârtitura și chiuitura, cumătra mare stânge lumânarea.

Când se scoală moașa de pe covată, îndeamnă pe femei să sară peste covată, ca să aibă noroc și ele să capete un fecior ori o fată :

Hai, săriți peste covată,
S'aveți și voi câte-o fată ;
Dar săriți cam nălțișor,
S'aveți și câte-un fecior.

După ce au sărit peste covată, unele în serios, altele mai în glumă, cumătra mare le cinstește pe toate cu rachiul îndulcit cu miere, și ceeace rămâne în sticlă, aruncă la rădăcina copacului, unde s'a turnat și scaldătoarea.

Întoarcerea în casă, se face tot cu un ceremonial special.

Femeile împodobesc pe moașă.

Dacă-i vară, o înfloresc cu diferite flori; dacă-i iarnă, îi pun numai câteva fire de busuioc, și fiecare dintre ele își pune busuioc la ureche. Și tot ținându-se de mână, cântând și chiuind, intră în casă.

În unele locuri din Bucovina, precum în Boian și Mahala, femeile pun pe moașă în covațică, și așa o aduc în casă. Asta se face pentru mai mult haz.

La toată ceremoniș această a aruncărei scăldătoarei, nașul n'a luat nici o parte. El a stat în casă, vorbind cu mama copilului, și dându-i sfaturi bune cum să-l crească și să-l facă gospodar de soiu. Când danțul intră în casă, moașa se desprinde dintre jucăușe, ia copilul cu perină cu tot în brațe, îl dă nașului, și zice :

Cinstite cumătre mare!
Poftim un cioban la oi,
Că pe dealuri și pe văi
Toată vara le-a purta,
Și le-a paște și 'nturna.
Pe dealul cu florile
El a paște oile;
Pe valea cu carpenele

A înturna caprele.
Caprele's iuți de picior,
Dar și el e sprintenior.
Ciobănașu-i mititel,
Dar fiindcă-i ușurel
De picior, îi bun și el
Măcar că e mititel.

Când îl pune pe mâna cumătrului, moașa zice :

Cinstite cumătre mare!
Poftim că finul cel mare
Cere numai o oaie mare,
Iară cel mai mititel
Cere-o vacă cu vițel.

Nănașul, luând copilul în brațe, pune pe crijmă o sumă de bani, cât îl ține punga, ca dar pentru finu-său, zicând :

Poftim, moașă, de-un purcel,
Să aibă parte de el.

După aceasta moașa încredințează copilul mamei sale.

Pe aiurea, cumătra mare dă copilul în mâinile mamei, zicând aceste cuvinte :

Poftim, cumătră, finul
Cu pâine și cu sare,
Cu darul sfinției sale.

Eu l'am scăldat,
 L'am spalat,
 L'am îmbracat
 Și l'am înfrumusețat.
 Iar Dumniata-l ține
 Și mi-l crește bine
 Cu noroc și sănătate
 Ca să ai de dânsul parte.

La această urare, mama copilului răspunde:

Mulțămim, cumătră!
 Cum ai ajuns de l'ai botezat
 Și încreștinat,
 Așa s'ajungi să-l și cununi.
 Iar lumina aceasta
 Cum ai făcut-o,
 Și ai gătit-o,
 Și ai împodobit-o,
 Așa s'o vezi și 'n Ceea lume
 De gătită
 Și împodobită.

Lumina de care se pomeneste, este lumânarea de botez, pe care atunci moașa o stânge în grindarul casei.

Scăldătoarea se sfârșește cu o masă, care-i cu atât mai îmbelșugată, cu cât sunt și gazdele mai cu dare de mână.

Creștinul care a primit, de la cumătrul său, atâtea daruri la botezul copilului, trebuie să-i mulțamească într'un chip mai deosebit, să-i arăte recunoștința.

Aceasta se face ducând cumătrului *colaci*.

Manifestarea de mulțumire pentru că i-a creștinat copilul, sau răspuns la cinstea făcută, acest obicei, *colăcimea*, se confundă adesea cu superstițiile Săvârșește un păcat acela care nu duce colaci.

Dacă pruncul a murit, și părinții lui nu au dus colaci nașului, se crede că acest copil se leapădă de părinții lui, și nici nu se mai roagă lui Dumnezeu pentru dânsii.

De aici putem înțelege cu câtă sfințenie trebuie să urmeze și această datină.

Colacii cari se duc cumătrilor, sunt mai mari și mai cu îngrijire pregătiți de cât cei obișnuiți. De regulă se împletesc în câte patru, șase și câte opt împletituri, și se mai înfloresc chiar cu flori.

Când copilul botezat trăește, colacii trebuie să fie cu soți, și acoperiți cu o pânzatură, tulpan, testimel, basma, naframă, etc.

Când copilul e mort, colacii sunt fără soț,

iar învălitoarea trebuie să fie sub colaci, care stau descoperiți.

Tot pentru copiii morți se duce și *pomișor*, împodobit cu lumânările, fructe — mere, perje, nuci — și un șip cu mursă sau o ulcicuță cu apă. Acestea se dau de pomană, pentru ca sufletul celui mort să aibă pe Ceea-lume.

Când ajunge cu darurile acestea la casă, cumătrul, i le închină cu o *orație*, pe care dacă nu o poate spune tatăl copilului, care nu e bun de gură, însărcinează pe altul să o rostească.

Orațiile care se spun în asemenea ocazii, sunt în felul acesteia :

Bună ziua,
 Bună ziua
 La d-ta cumătre mare
 Și la d-ta, cumătră mare !
 Ne arătăm cu colăcei ;
 Călăceii-s mititei
 Dar mândri și frumușei,
 Că-s făcuți din grâu frumos
 Ca și fața lui Christos.
 Colacii ni-s mititei,
 Dară voia noastră-i mare

La fața dumitale,
Și voia noastră-i deplină
Și inima încă ni-i bună.
Poftim de întinde mâna
Că ți-e vina.
Uită-te în sus și 'n jos
Și la fața lui Christos.
Să lași inima păgână,
Să iai inimă română,
Să prinzi colacii în mână,
Uită-te în fundul covăștei
Găsi-vei funia viștei...
Cum ai ajuns a-l boteza,
S'ajungi a-l și cununa !

În caz când copilul aceuia care aduce
colacii este mort, orația aceasta este astfel :

Ne arătam cu colăcei,
Colăcei de grâu frumos
Ca și fața lui Christos.
Colăcei-s cum i-a dat
Dumnezeu cel prea 'ndurat;
Dară voia noastră-i mare
Cătră fața dumitale ;
Voia noastră îi deplină,
Că-i dăm din inimă bună.
Poftim, cumătră, de-i primește
Pentru numele lui D-zeu
Și de sufletul lui X.

În unele localități, precum în satele Rădășeni și Mălini, din județul Suceava, se obișnuiește a se duce trei soiuri de colaci : *colaci de mort*, *colaci de scaldătoare* și *colaci coperiți*.

Colaci de mort se duc după înmormântarea pruncului botezat.

Colaci de scaldătoare se duc de părințele copilului, împreună cu moașa, care-i închină cumătrilor, zicând :

Bună vremea, cumătri mari !
 Se'nchină finii D-voastră
 Cu colaci de grâu frumos,
 Fața Domnului Christos.
 Cum vedeți, colacii-s mici,
 Pentru că și finii-s mici,
 Dară voia lor li-i mare
 Asupra feții D-voastră.
 Ei se roagă să-i primiți
 Dară să nu banuiți,
 Că dacă finii D-voastră
 Or crește mari și-or trai,
 Și colacii i-or mai mări,
 Voia D-voastră-or împlini
 Și D-voastră-ți cheltui.
 Poftim, să vă fie de bine !
 Dar.... nu uitați nici de miue !

Colacii coperiți se duc mai târziu ca ceilalți, și cu mai multă ceremonie.

Intr'o zi hotărîtă de mai înainte, și de obicei după jumătate de an, sau chiar după un an de la botez, părinții întovărășiți și de câțiva prieteni, duc într'un paner acoperit cu o pânzătură, colaci în greutate de opt oca, orez, săpun, zahăr, două păpuși de smochine, coarne de mare, o garafă de vin, pe care moașa le închină cumătrilor, zicând această orăție :

Bună vremea, cumătru mare !

Iaca se'nchină finul d-tale

Cu colăcei

Frumușei !

Colăcei's cam mititei

De-abia-i țiiu în mână de grei.

Da se roagă cumătri d-voastră

Cătră cinstita fața d-voastră,

Că după cum is ei de ostenitori

Să nu fiți bănuitori,

Ci să fiți binevoitori

Și de colaci primitori,

Poftim, să vă fie de bine ;

Și să vă 'ndurați a pune

În fundul covățelei

Funicica vițelei.

Da de-ar fi și-o cărlănică,
Că nu-i trebue funicica,

Ardelenii au foarte frumoase orații de
acestea. Pe lângă Șomcuta-mare se cunoaște
orația următoare:

Cinstiți boieri de cinste!
Este rând
Și cuvânt
Dela Dumnezeu cel sfânt
Întăia oară,
Și-a doua oară
Lste rândul
Și cuvântul
Maicei Precistei
Și-a apostolilor
Și-a tuturor sfinților;
Iar al treilea rând
Este cuvânt
Dela gazdele de loc.
Da-li-ar Dumnezeu noroc,
Cinstiți cumătri mari
Ai nănașilor celor mari...
Știm noi drept și-adevarat
Cum Dumnezeu a lăsat.
Că doară noi am avut
Nu tocmai tare de mult
O odraslă din trupul nostru,
Care 'n maica mănăstire
Prin rostul nănașilor

Și-a preotului de loc
A primit sfântul botez,
Dară una noi nu știm:
Cu ce să le mulțămim;
Și-una nu ne pricepem:
Cu ce o să le întorcem?
Întoarcă-le Dumnezeu
Cu mia și cu suta.
Dar și noi tot le răspundem
Doi colaci de grâu frumos
Ca pelița lui Christos
Și strigăm toți la Christos!
Să dea Dumnezeu noroc
Și viață la *poroboc*,
Și cu doi potilați lați
Tocmai din târg cumpărați,
Din târg de la Tîligrad;
Niște zodii de mătasa,
Să le poarte sănătoasă
Cinstita gazdă de casă.
Știm drept și-adevărat,
Cum Dumnezeu a lăsat,
C'am avut, din întâmplare,
Și-o cinstită moașă mare,
Dumnezeu să ni-o trăiască
Ca și de-acum să moșească,
Și la dânsa nu putem
Zoală să i-o întorcem,
Întoarcă i-o Dumnezeu
Dar noi tot îi răspundem

O pâne de grâu curat,
 Cum Dumnezeu l-a iăsaț,
 Și-o zadie de matasă
 Ca s'o poarte sănatoasă.
 Avut-am și-un ceteraș
 Înăltuț și drăgălaș,
 Fără de care
 N'am fi în stare
 Treaba-aceasta s'o făcem.
 Și lui încă-i răspundem
 Cu colac de grâu frumos
 Ca pelița lui Christos,
 Să dea Dumnezeu noroc
 Și creștere la poroboc.
 Iăr știm drept și-adevăraț
 Cum Dumnezeu a lăsat
 C'am avut și-un chemător,
 Om voinic și cu bun spor,
 Care pe toți ne-a chemat
 Și aici ne-a adunat,
 Și pân 'ce ne-a adunat
 Sărit-a el multe garduri.
 Trecut-a multe prilazuri;☺
 Îi răspundem deci și lui
 Un colac de grâu frumos
 Ca pelița lui Christos,
 Să strige și el noroc
 Și creștere la poroboc!
 Știm drept și-adevărat
 Cum Dumnezeu a lasat,

C'am avut și un socaciu
Fără pic de gaci,
Care mult s'a mai trudit
Și mult pe mânuri s'a fript
Tot puind și luând
Oalele de la foc...
Îi răspundem deci și lui
Un colac de grâu frumos
Ca pelița lui Christes.
Să strige și el la Christos
Ca să dea mult noroc
Și creștere la poroboc.

Colăcimea se sfârșește iarăș cu o masă gustoasă, precum se încheie toate petrecerile românilor.

*

Acestea sunt datinele poporului nostru la naștere.

De sigur că prin unele localități vor fi și alte obiceiuri, nedescrise în aceste pagini, și care sunt încă necunoscute, pentru că nu a avut cine să le deie la lumină.

Și încă un lucru mai este sigur: datinele strămoșești se prăpădesc, și în locul lor se introduc, pe la sate, obiceiurile urite din mahalalele târgurilor.

Și e mare păcat!

AUTORII CLASICI

Alecsandri V. — Poezii	1.50
— Teatru, vol. I	1.50
— Teatru, „ II	1.50
— Teatru, „ III	1.50
— Teatru, „ IV	1.50
— Teatru, „ V	1.50
— Proză	1.50
— Poezii populare ale Românilor	1.50
Alecsandrescu Gr. — Versuri și proză	1.25
Bălcescu N. — Istoria Românilor supt Mihai- Viteazul	1.50
Bolintineanu D. — Poezii	1.50
Creangă I. — Opere Complete	1.50
Eminescu M. Geniu Pustiu	1.50
Eminescu M. — Poezii Postume	1.50
— Poezii.	1.50
— Scrieri politice și literare	1.50
— Literatura populară	1.50
Filimon N. — Ciocoi vechi și noi	1.50
Ispirescu P. — Legende sau basmele Româ- nilor	1.50
Ispirescu P. — Poveștile unchișului sfătos	1.50
Negruzzi C. — Proză	1.50
Odobescu Al. — Opere complete, vol. I	1.50
— Opere complete vol. II	1.50
Pann Anton. — Opere complete	1.50
V. Stamati, V. Cârlova, N. Nicoleanu. — Opere complete	1 50

Din autorii clasici se găsesc și în ediție de lucș, afară
de Geniu Pustiu, Poezii Postume și Poezii de Eminescu
cu prețul lei 3 — volumul.

Biblioteca Minervei

a 30 bani volumul

Cuprinzând atât opere datorite scriitorilor
noștri celor mai de merit, precum și tra-
duceri, după capodoperile străinătății.

Lipsa unei asemenea biblioteci, conștiin-
cios întocmită, și românește redactată,
se simțea prea mult, ca publicul cititor
să mai poată aștepta.

Dacă «Bibliotecile» de până acum, înțe-
meiate numai în vederea câștigului
bănesc, și-au creat cititorii lor, cu atât
mai mult avem încrederea că BIBLIO-
TECA MINERVEI, ale cărei scopuri sânt
din cele mai curate, își va crea pe ai săi.
Spre acest scop, BIBLIOTECA MINERVEI
necruțând nici un sacrificiu:

VA APAREA LA DATE FIXE ȘI NESCHIM-
BATE, VA PUBLICA ADEVARATE LU-
CRARI DE MERIT, și nu va nesocoti nici
una din cererile cititorilor săi.

Librăria editoare «MINERVA»
B-dul Academiei 3. — București.